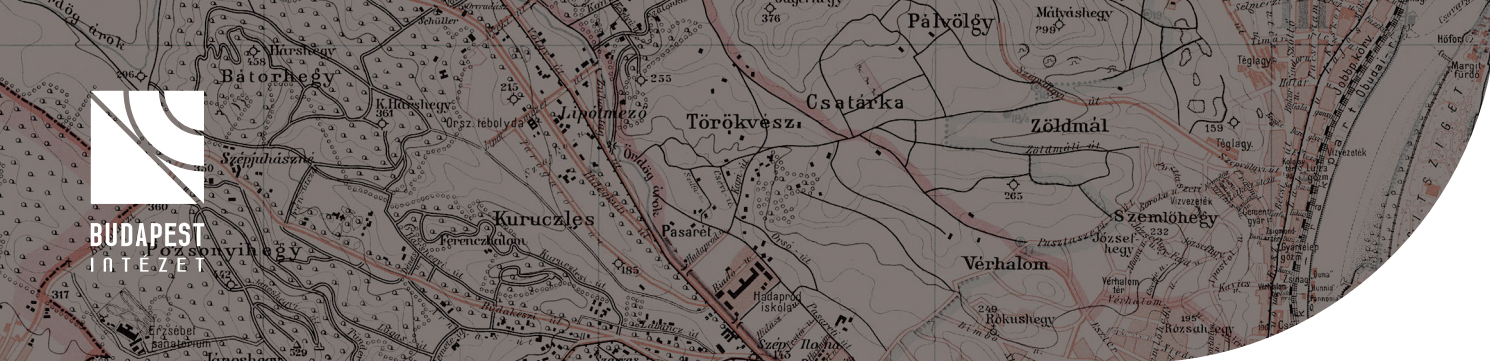

EGYES SZABÁLYSÉRTÉSI ELJÁRÁSOK VÉGREHAJTÁSI TÁRSADALMI KÖLTSÉGEIRŐL

2016.11.21.

MEGRENDELŐ:
MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

SZERZŐK:
GYÖRFI ANITA, VÁRADI BALÁZS

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló	3
Bevezető	4
1. fejezet	5
1.1 Hazai szakirodalmi áttekintés	5
1.2 Nemzetközi szakirodalmi áttekintés	8
2. fejezet	12
2.1 Módszertan	12
2.2 Tényállások	14
2.3 Helyszíni eljárások	15
2.4 Hatósági eljárások	19
2.5 Bírósági költségek	25
2.6 Elővezetések	26
2.7 Közérdekű munka költsége	28
2.8 Elzárás költsége	29
3. Alternatívák	31
3.1 Új szankciók	31
3.2 A javasolt alternatívákkal járó költségek	34
4. Diskusszió és javaslatok	41
4.1 Összefoglaló táblázatok	41
4.2 Diskusszió	43
5. Részletes költségtáblázatok	46
6. Hivatkozásjegyzék	53

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Tanulmányunkban interjúkból nyert és adminisztratív adatok elemzése révén azt vizsgáljuk, **mik** Magyarországon **a forintra átszámolt, éves végrehajtási társadalmi költségei három olyan szabálysértési tényállás szankcionálásának, melyekgyakran érintik hátrányos helyzetű csoportok tagjait: romákat** („Közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, nem gépjárművel”), **hajléktalanokat** („Köztisztasági szabálysértés”), **és szexmunkásokat** („Tiltott prostitúció”). Számításainkban a vállalatok adminisztratív terheinek mérésére kidolgozott ún. Standard Cost Model-t használtuk és a kizárólag a hatósági változó költségekre („végrehajtási költségekre”) koncentráltunk: a helyszíni eljárás, az előállítás, kísérés, az előkészítő ill. a szabálysértési eljárás, a bírósági eljárás, az elővezetések, a közérdekű munka és az elzárás költségeit vettük számba.

Eredményeink legfőbb tanulsága, hogy **a három vizsgált tényállás üldözése jelentős társadalmi erőforrásokat emészt fel: éves szinten a közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése nem gépjárművel elkövetett aleseiteinek üldözése 164-464 millió forintba, a budapesti hajléktalanokat érintő köztisztasági szabálysértési tényállások üldözése 50-83 millió forintba, a szexmunkások üldözése pedig 138-204 millió forintba kerül a társadalomnak.**

Az ezekre a tényállásokra számítva összesen évi 353-752 millió forintos társadalmi végrehajtási változó költségek közül kiemelkednek egyrészt az előkészítési- ill. a szabálysértési eljárás, más részből az elzárás költségei: ez a két tétel együttesen a költségek 50-90 százalékát teszi ki. Az előbbieket a rendőrségnél, ill. a járási hatóságnál a szabálysértési ügyintézésrel töltött sokezer munkaóra, az utóbbiakat az elzárás magas társadalmi költségei növelik naggyá.

Nem gondoljuk, hogy mindenkinek el kellene fogadnia, feltétlenül a teljes dekriminalizálás lenne minden esetben az elfogadható megoldás. A hazai szabályozás anomáliáit és a nemzetközi gyakorlatot is figyelembe véve ezért **mindhárom tényállás esetén azonosítottunk egy-egy, a jogalkotó céljait továbbra is szem előtt tartó alternatív, a hiba helyrehozását (pl. hiányzó kerékpár-prizma pótlását) is lehetővé tevő, először többszörös írásbeli figyelmeztetéssel operáló, a börtön elkerülését megkönnyítő szankciórendszert.** Úgy találtuk, hogy **egy ilyenre való áttérés** nem csak a potenciális hatósági önkény lehetőségét csökkentené, hanem **jelentős társadalmi megtakarítással járna: csak a három részletesen vizsgált tényállás esetén, pusztán a vizsgált végrehajtási költségek oldalán is évente 58-443, 12-76, ill. 53-184 millió forintot lehetne még így is megtakarítani.**

Reméljük, számításaink hozzájárulhatnak ahhoz is, hogy a jövőben a szabálysértésekre vonatkozó szabályozás egésze is humánusabb és az adófizetők számára olcsóbb irányba mozdulhasson el.

BEVEZETŐ

A Budapest Intézet 2016 februárja és júliusa között, a Helsinki Bizottság megbízásából és vele együttműködésben igyekezett felmérni három társadalmi csoportot sújtó szabálysértési eljárások társadalmi költségeinek a hatóságok oldalán felmerülő részét. A Bizottság munkatársaival és a projektben érintett és abban résztvevő három csoport (a gyakran diszkrimináció áldozatává váló romák, hajléktalanok és szexmunkások) érdekeit védelmező szakemberekkel egyeztetve kiválasztottuk egy-egy, gyakran az illető csoport tagjait érintő szabálysértési tényállást, és megvizsgáltuk, mennyi adóforintot takaríthatna meg a magyar társadalom, ha e tényállások üldözését – a nemzetközi és a korábbi hazai gyakorlattal összhangban – kevésbé büntető jellegű, és a hatósági önkényre kevésbé lehetőséget adó szankciórendszerrel igyekezne végrehajtani. Tudtunkkal eddig még nem született olyan tanulmány, amely a magyar szabálysértési vagy büntető eljárások társadalmi költségeit mérte volna fel.

Munkánk a felmerülő költségek számbavétele során a nyilvánosan elérhető, ill. adatkéréssel megkapott adatok használatán kívül (ezek forrásait alább jelezzük) tizenkét anonim (személyes, telefonos, ill. egy esetben írásos) interjúra támaszkodott. Ezek a vizsgált szabálysértésekkel foglalkozó különböző hatóságok, legnagyobb részt a rendőrség, ill. egy járási hivatal, a büntetésvégrehajtás, a munkaügyi intézményrendszer és a bíróságok egy-egy képviselőivel készültek – az ő, ill. előjáróik segítségét és hozzájárulását munkánkhoz ezúton is köszönjük. Itt köszönjük meg a háttérmunkálatokban résztvevő gyakornokok: Lisa Qian, Alexander Buitenhuis és Börcsök Tamás munkáját. Ugyancsak köszönjük Hack Péternek, Reszkető Petrának, Jovánovics Eszternek, Kőbányai Istvánnak és Szegő Dórának is e szöveg első változatához fűzött megjegyzéseiket – a szövegben esetleg még megmaradt hibákért természetesen nem ők, hanem a szerzők felelősek. Adataink és információink részben bizonytalan, hiányos ill. ellentmondó volta, ill. az a tény, hogy számításaink során egy sor, alább szintén részletesen bemutatott egyszerűsítésre kényszerültünk, oda vezetnek, hogy biztos számokat nem mertünk mondani: költségbecsléseink ezért ún. intervallum- („től-ig”) becslések.

A tanulmány felépítése a következő: az 1. fejezetben rövid szakirodalmi áttekintést adunk, a 2. fejezetben először a módszertant, majd a vizsgált tényállásokat mutatjuk be, majd szankcionálásuknak a jelen szabályok melletti társadalmi költségeit vesszük számba. A 3. fejezetben bemutatjuk, milyen alternatív megoldásokat javasolunk és ennek költségeit számoljuk ki. A 4. fejezetben összefoglaljuk és interpretáljuk eredményeinket. A számításaink részleteire kevésbé kíváncsi olvasó az 1., a 2.1 és 2.2, a 3.1 és a 4. részek elolvasásával alkothat gyors képet az itt bemutatott munkáról, kontextusáról, módszereiről és eredményeiről.

1. FEJEZET

1.1 HAZAI SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A 2012-ben elfogadott új szabálysértési törvény (2012. évi II. törvény, továbbiakban Szabstv.) szakít az eddigi szabálysértési dogmatikai megközelítésekkel és megerősíti a büntetőjogi és büntető eljárásjogi elemeket a szabálysértési területen. Az új törvénnyel a szabálysértési jog jogon belüli átpozicionálása figyelhető meg: a szabálysértési felelősségi- és szankciórendszer innentől fogva túlnyomó részt „kriminális” elemeket tartalmaz. Ezzel megkérdőjelezi a jogterület közigazgatási vonatkozását, és a közigazgatási büntetőhatalomnak való megfelelés helyett, sokkal inkább egy látens kihágási jog jellemzőit hordozza. (Nagy, 2012, 217.o.) Nem világos, hogy ezt a változtatást mennyiben az a jogalkotói vagy feltételezett állampolgári hit táplálta, hogy a szigorúbb szankciórendszer magasabb fokú jogkövetéshez vezet, és mennyiben arról van szó, hogy a 2010-ben hatalomra került Fidesz egy erős és centralizált államigazgatási szervezetrendszerre kívánja építeni a közigazgatási feladatok végrehajtását. (Nagy, 2012, 217-218.o.).

Az első magyar büntető törvénykönyv, az 1878. évi V. törvény a Csemegi-kódex *büntett és vétség* kategóriákat ismert, amelyet súly szerinti harmadik kategóriával a Kihágási Büntető Törvénykönyv, az 1879. évi XL. törvénycikk (Kbt.) által szabályozott *kihágások* egészítettek ki. Ez a szabályozás 1955-ig volt életben,¹ amikor is az 1955. évi 17. számú törvényerejű rendelet felszámolta ezt a hármasságot². (Hack, 2012, 59.o.) Ekkor kerültek a magyar jogrendszerbe a *szabálysértés* elnevezésű jogsértések, és bár az 1999. évi törvényig hiányzott a szabálysértés fogalmának definiálása a magyar jogból, a szakirodalmi definíciós törekvésekből jól látszott, hogy a jogterülettel foglalkozók evidenciaként kezelik a szabálysértések kettősségét, miszerint a joganyagot egyfelől a közigazgatás érdekeit védő *igazgatási*, másfelől pedig ún. *bagatell-büntetőjogi* tényállások alkotják. Ehhez mérten a 1999. évi törvény közigazgatási büntetőjogként definiálja a szabálysértéseket, mivel mind közigazgatási, mind pedig büntetőjogi vonatkozású anyagi és eljárásjogi elemek is találhatóak a szabálysértési jogban. (Nagy, 2012, 218.o.)

A Szabstv. preambuluma szerint az Országgyűlés célja az új törvénnyel „a társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekmények elleni hatékony fellépés” elősegítése, amivel egyértelműen kriminális cselekményeknek tekinti a tényállásokat, ahol a védendő jogi tárgy az emberek etikai rosszallásán alapszik. E törekvést támasztja alá, hogy e törvényben megjelennek a büntetőjogi felelősségi alakzatok (bűnsegéd, felbujtó), az, hogy önkormányzatok helyett már csak törvény statuálhat szabálysértési tényállást, amivel a törvényalkotó lényegében újra megteremtette a korábbi kihágási jogot, anélkül, hogy a kihágási jog garanciarendszerét hozzárendelte volna, és az a témánkba vágó tény, hogy

¹ Békés–Földvári–Gáspár–Tokaji: *Magyar büntetőjog általános rész*, Budapest, 1980. 35, idézi Hack (2012)

² Békés–Földvári–Gáspár–Tokaji (1980) 44, idézi Hack (2012)

bevezetésre kerül az elzárásbüntetés (ill. a kötelezően elrendelendő járművezetésétől eltiltás). (Nagy, 2012, 220.o., Hack, 2012, 60.o.) Ez alapjogi problémákon túl számos rendszerszintű anomáliához is vezet.

Egyfelől, ahogyan azt Mándi (2013) kifejti, a személyes szabadság törvényes elvonása is okozhat alaptalan jogsérelmet, hiszen az minden más alapjoghoz hasonlóan csak a szükségességi és arányossági teszt alkalmazásával korlátozható. Mándi (2013) kutatása a Debreceni Járásbíróságon 2012. november 12. és 2013. március 1. között lefolytatott gyorsított bíróság elé állításos szabálysértési eljárások vizsgálata alapján arra a következtetésre jutott, hogy az őrizetbe vettek több mint felének esetében került sor szabálysértési őrizetbe vételre úgy, hogy az eljárás alá vont személy büntetlen előéletű volt. Az őrizetbe vettek 44 százaléka együttműködött a rendőrséggel (beismerte a cselekmény elkövetését), illetőleg figyelmeztetés intézkedés került vele szemben kiszabásra. (Mándi, 2013, 45.o.) Ezekben az esetekben különösen felmerül, hogy még ha csak átmenetileg is, de valóban indokolt-e a legszigorúbb büntetés, a személyi szabadság korlátozásának alkalmazása.

Az új Szabstv-t Hack (2012) elszalasztott nagy történelmi lehetőségnek látja, mivel mind a 2010. évi LXXXVI. törvénnyel, mind pedig az új Szabstv-vel erős tendencia indult el a jogterület kriminalizálása felé, de a szabályozás tartalma továbbra sem teremtett összhangot a szabálysértési és a büntető jogszabályok között. Hack arra is felhívja a figyelmet, hogy a két rendszer mesterséges elválasztása súlyos anomáliákhoz vezet. Az aránytalanságok jól érzékelhetőek az általa által bemutatott példán keresztül. Tegyük fel, hogy két ember ugyanolyan értékben követ el lopást (például egy tyúkot), de az egyik udvarba bemászva (bűncselekmény), a másik pedig árokpartról felkapva (szabálysértés) követi el. A bűncselekmények között ez az eset annyira csekély súlyúnak számít, hogy a sértetten és a terhelten kívül maga az ügyész is egyértelműen abban érdekelt, hogy megrovást alkalmazzon, vagy pedig közvetítői eljárás keretében a sértett és az elkövető megegyezését követően tevékeny megbánásra hivatkozva megszüntesse az eljárást. Ezzel szemben a szabálysértésként elbírált lopás a szabálysértések között nem számít különösen csekély mértékűnek, így egy kellően leterhelt és kellően bürokratikus felfogású bíró vagy bírósági titkár esetében a felnőtt korú elkövető könnyen kaphat akár 60 napi elzárás büntetést is. (Hack, 2012, 60-61.o.) Vagyis, a jogalkotó egyfelől elmozdult a társadalomra csupán kisebb súlyú cselekmények kriminalizálása felé, másfelől viszont elmulasztotta bevezetni azokat az egyéniesítés, illetve helyreállító igazságszolgáltatás érvényesülését elősegítő szankciókat, amelyeket a büntető anyagi és eljárási normák a bűncselekmények tekintetében lehetővé tesznek.

Szintén e problémát emeli ki Nagy (2012), azzal, hogy az új szabálysértési törvény legnagyobb problémáját a szankciórendszer korábbiakhoz képest példa nélküli súlyosbításában látja. Miben is áll ez szerinte? Egyfelől a proporcionalitás figyelmen kívül hagyásában, másfelől pedig a kellően differenciált szankciórendszer hiányában: a jogalkotó elmulasztotta az újabb típusú szankciók bevezetését, miközben az elzárás büntetés nagymértékű növekedése figyelhető meg. Mivel az új Szabstv. preambuluma szerint is a szabálysértés és a bűncselekmény közötti elkülönítés legfőbb szempontja a társadalomra veszélyesség csekély fokú mértéke, így semmi sem indokolja a társadalomra pusztán csekély

fokban veszélyes cselekményre a legsúlyosabb szankció, az elzárásnak nevezett végrehajtandó szabadságelvonás kiszabását. (Nagy, 2012, 222.o.)

További probléma, hogy a megmaradt tényállások továbbra is vegyes jellegűek, vagyis a szabályozás célja továbbra is sok esetben a közigazgatási aktusok kikényszerítése, mint például a megelőző távoltartás alaptalan kezdeményezése (181. §), büntetés-végrehajtási intézet környezetének megzavarása (194. §), a jégen tartózkodás tilalmának megszegése (202. §) vagy az összes közlekedésrendészeti szabálysértési kör. Vagyis, azon túl, hogy a jogalkotó szigorúbban bünteti e magatartásokat anélkül, hogy ezt különösebben megindokolná, kriminálisnak tekint olyan magatartásokat, amelyeknek kriminális kapcsolatuk nem mutatható ki, amely Nagy (2012) szerint mindenképpen „elméleti zűrzavart” is mutat (Nagy, 2012, 221.o.).

Nagy (2012) továbbá kifejti, hogy a szabálysértési eljárás nem tud megfelelni a két egymással ellentétes elvárásnak, miszerint egyfelől legyen gyors és olcsó, másfelől pedig kriminális jelleg miatt nyújtson megfelelő garanciákat. Az Alkotmánybíróság a 20/2005. (V. 26.) AB határozatában kimondta, hogy jogintézmények szabályozásakor célszerűségi és gazdaságossági szempontok érdekében a jogalkotó nem mondhat le az alkotmányi garanciák érvényesítéséről. Vagyis, mivel az alkotmányjogi garanciáknak teljesülnie kell, a kriminális jellegű szabálysértési eljárások nem is lehetnek költségtakarékosak. (Nagy, 2012, 222.o. és Mándi, 2013, 45.o.) Az új Szabstv. szerinti eljárások az elzárás büntetés széles körű kiterjesztésével egyfelől, mint alább igyekszünk megmutatni, nagyon költségesek, másfelől pedig hiányoznak belőle a megfelelő garanciális szabályok. Nagy (2012) szerint szabadságvesztés büntetés kiszabását jogállami keretek között csak a büntetőjogban szabályozottan, a büntetőjog garanciái között lehetne szabályozni. Ezzel szemben a jelenlegi rendszerben sem az önálló elzárás alkalmazása, sem pedig az elzárásra átváltoztatás esetén nincsenek rögzítve a törvényben a mérlegelés szempontjai. (Nagy, 2012, 223.o.)

Különösen szembetűnő mind a költségessége, mind az elzárás kiszabásának indokolatlansága azoknál az új Szabstv-be frissen bekerülő tényállásoknál, amelyek státuszt vagy élethelyzetet kriminalizálnak, illetve azoknál, amelyek olyan széles körben elterjedt tényállást szankcionálnak, hogy az lehetőséget nyújt a hatóság diszkriminatív fellépésére.

E tanulmány célja épp annak bemutatása, hogy az ilyen jellegű tényállások miatt indított eljárások mennyibe kerülnek a magyar társadalomnak, illetve hogy a jelenlegi szigorú és drága megtorló (represszív) szankciók helyett a helyreállító igazságszolgáltatás jegyében született alternatív, reparatív szankciók alkalmazása mekkora társadalmi megtakarítással járna.

A következőkben először bemutatjuk azon nemzetközi szakirodalmi eredményeket, amelyek szabálysértési eljárások költségeit határozzák meg, továbbá pedig a nemzetközi gyakorlatban használt helyreállító (reparatív) szankciókat és a tradicionális szankcióktól eltérő elterelési módokat tekintjük át.

1.2 NEMZETKÖZI SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Bár sok olyan tanulmány született, amelyek alaposan körbejárják és megmagyarázzák a szabálysértési eljárások potenciális költségeit³, a nemzetközi szakirodalomban is nagyon kevés tanulmány ad konkrét, számszerű becslést a szabálysértési eljárások (vagy általában igazságszolgáltatás) során felmerülő gazdasági vagy társadalmi költségekre.

Blaine et al. (2010) Oregon állam büntető igazságszolgáltatási rendszerét vizsgálták 2003 és 2008 között. Az általuk használt ún. log-log modellel a teljes bírói költségeket igyekeztek megbecsülni mind a szabálysértési, mind pedig a bűnelkövetői letartóztatásokat alapul véve. Ezek alapján azt találták, hogy a szabálysértési eljárások átlagosan 1679 dollár költséget jelentettek az állam és az adófizetők számára.

Blaine et al. tanulmányának alapjául az Aos és szerzőtársai (2001) által készített jelentés szolgált. Ebben az 1995-ben lefolytatott szabálysértési eljárások költségeit becsülték, amire a következő eredményeket kapták: Egy eljárás rendőrségi része 764 dollár, 336 dollár pedig a bírósági szakasz, ami az egész eljárást tekintve összesen 1100 dollár. Ez összességében, mai értéken számolva megközelítőleg 1720 dollárnak felel meg eljárásonként.⁴ Érdemes megemlíteni még a Police Reform Organizing Project (2012) által végzett kutatást, amely New York városában ugyanezt a költséget 1750 dollárra (mai értéken 1815 dollár) becsülte. Kulcsfontosságú kérdés, hogy a szabálysértések üldözésével kapcsolatos társadalmi költséget milyen, a fennálló szabályoknál kívánatosabb alternatívákhoz képest számoljuk ki. A következőkben az alternatív szankcionálási lehetőségeket vesszük számba általánosan, illetve vizsgált csoportok tekintetében.

Fent már jeleztük, hogy, a nyilvánvaló morális megfontolásokon túl a büntetőjogban ismert alternatív szankciók alkalmazása szabálysértésekre dogmatikailag is kívánatos lehet. Ez azonban még nem mond semmit e szankciók társadalmi költségeiről. Szerencsére számos tanulmány született ezen eszközök gazdasági hatékonyságáról. Ilyen többek között a Cid (2005) által végzett próbára bocsátás intézményének hatékonysági vizsgálata Spanyolországra vonatkozóan, illetve Albanian Government Action Plan (2007), mely a pártfogó felügyelet költség-haszon elemzését végezte el.

Az Egyesült Államokban rendszeresen alkalmazott alternatív intézkedések az első elkövetők elterelésére létrehozott speciális programok, amelyek pontos tartalma államonként eltérő, de közös elemük, hogy az elkövetés okainak megértését és azok kezelését célozzák terápián, tanácsadáson, mentor rendszeren, illetve munkapiaci képzéseken keresztül.⁵ Hasonló céllal Franciaországban, azokban az esetekben, ahol lehetőség van szabadságvesztés büntetést

³ Egy ilyen példa Howell (2009), aki a new yorki bíróságok nem számszerű költségeit vizsgálta, melyek főként a tárgyalás, adminisztráció, iktatás, illetve büntetés-végrehajtás költségeiből állnak.

⁴ A mai értékre átváltás a Bureau of Labour Statistics fogyasztói árindexei alapján készült inflációs kalkulátor szerinti eredmény. <http://www.in2013dollars.com/1995-dollars-in-2016?amount=1100>

⁵ Egy ilyen példa Jacksonville, Florida (<http://jacksonville.com/news/crime/2016-03-26/story/diversion-programs-help-kids-avoid-criminal-records-while-saving#>), North Carolina (<https://www.chetson.com/first-offender-and-deferral-programs/>), illetve Illinois (<https://www.illinoispolicy.org/reports/making-illinois-smart-on-crime-first-steps-to-reduce-spending-ease-offender-re-entry-and-enhance-public-safety/>).

kiszabni, a bíróság dönthet úgy, hogy szabadságvesztés helyett az elkövetőnek állampolgársági kurzuson kell részt vennie. E kurzusok tárgya a társadalmi együttélés alapvető normáinak, illetve a tolerancián és az emberi méltóság tiszteletben tartásán alapuló értékrend átadása. Ilyenkor a bíróság egyben arról is határoz, hogy a kurzuson való részvétel költségét az elkövető állja-e vagy mentesül költségviselés alól. Szintén szabadságvesztés kiszabása helyett van lehetőség egyéb alapvető jogok kisebb mértékű korlátozására, például bizonyos eszközök elkobzására (közlekedési eszköz, fegyver), meghatározott területekről való kitiltásra vagy csekk kiállításának vagy hitelkártya használatának megtiltására.⁶

A pénzbírságokat tekintve a kisebb súlyú esetek körében az ügyészi szakból induló elterelés részeként Németországban lehetőség van a pénzbírság megváltására azáltal, hogy az elkövető meghatározott intézmények részére meghatározott összeget adományoz. (Feeney, 1998) Az egyéniesítés szempontját azonban leginkább a francia rendszer juttatja érvényre azáltal, hogy szabálysértés elkövetése esetén a fix büntetési tételek helyett a pénzbírság mértékét az elkövető napi bevételeinek arányában határozza meg, így biztosítva, hogy az elkövető képes legyen megfizetni azt.

Az Egyesült Királyságban a kisebb súlyú kriminális cselekmények esetén rendszerint alkalmazott intézkedés a feltételes figyelmeztetés (*conditional cautions*). Feltételes figyelmeztetés akkor szabható ki, ha az elkövető elismeri az elkövetés tényét és eleget tesz a meghatározott feltételeknek. E feltétel lehet egy bocsánatkérő levél megírása, bizonyos összegű jóvátétel megfizetése vagy egy meghatározott kezelésen, illetve terápián való részvétel. (Ministry of Justice, 2014)

Továbbá érdemes megemlíteni a Hollandiában 2011 óta működő ZSM programot, aminek lényege, hogy a bírósági tárgyalás helyett az ügyész a szociális ellátórendszer szereplőivel együtt egy kerekasztal keretén belül egy hét leforgása alatt javasol alternatív megoldásokat az elkövetett szabálysértés kezelésére, illetve a sérelmet szenvedett fél kompenzálására. A program célja, hogy az eseteket olyan „gyorsan, körültekintően, egyszerűen és a társadalom-orientáltan intézzék, ahogy az csak lehetséges”. A program 2013-ra lett országos kiterjedtségű, amikor is 15 000 szabálysértési ügyből 11 000-et már ilyen módon tárgyaltak. (Jacobs and Van Kampen 2014)

A nem személygépjárművel elkövetett közlekedési szabálysértésekre vonatkozó alternatív szankciók

A nem gépjárművel elkövetett közlekedési szabálysértések esetében az általános elterelési lehetőségeken kívül további szankció lehet a közösségi szolgálat (*community service*) vagy közlekedési tanfolyamon való részvétel elrendelése. Az USA-ban a legtöbb kerékpárral elkövetett szabálytalanság csekély mértékű kihágásnak számít (*petty offense*), amelyeket a

⁶ A francia büntető törvénykönyv angol fordítása alapján. Letölthető: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwi8-dfhrJ3NAhXiQZokHbxCAY8QFggpMAI&url=https%3A%2F%2Fwww.legifrance.gouv.fr%2Fcontent%2Fdownload%2F1957%2F13715%2Fversion%2F4%2Ffile%2FCode_33.pdf&usg=AFQjCNFIN55Rt8BcsanvTquEEF5Eo3Cgw&si_g2=PS1S04lm7Ma-WWY11F7gEQ&bvm=bv.124088155,d.bGg

szabálysértésekhez hasonlóan kezelnek. Ezek esetén az 5000 dollár pénzbírságot meg nem haladó büntetési tétellel járó cselekmények esetén, ha az elkövető elismeri felelősségét, nem feltétlenül kerül sor tárgyalásra és sikeresen teljesíti a közösségi szolgálatot vagy tanfolyamot, az eljárást megszüntetik. (Staff, 2011)

Hajléktalanokat érintő alternatív szankciók

A hajléktalanok elleni szabálysértési eljárások esetében komoly gondot okoz, hogy a büntetések kikényszerítése gyakran lehetetlen. A hatóság szempontjából tekintve a fő probléma, hogy a kiszabott bírságok messze meghaladják a hajléktalan egyén jövedelmét, melyek ismételt be nem fizetése egy olyan öngerjesztő folyamatot indít el, amelyből szinte lehetetlen kikerülni. Erre a Franciaországban alkalmazott jövedelemarányos bírság rendszere egy lehetséges megoldási forma lehet (ld. a francia *Code Pénal* 131-5 paragrafusát).

Egy másik probléma emellett, hogy a hajléktalan emberek gyakran nem jelennek meg a bíróság előtt, aminek egyik oka lehet, hogy a bírósági környezetben stigmatizálva érzik magukat megjelenésük vagy a többségi társadalom elítélése miatt. E problémát Kaliforniában egy innovatív megoldással, a hajléktalan bíróságokkal igyekeznek orvosolni. Ezeket a bíróságokat hajléktalanszállókban vagy egyéb közösségi intézményekben állítják fel, és a hajléktalanokra jellemző tipikus ügyek tárgyalására specializálódnak (mint például rendzavarás, köztéri szeszitalfogyasztás tilalmának megszegése vagy életvitelszerű közterületen tartózkodás tilalmának megszegése). A program lényege, hogy a kiszabott pénzbüntetés megváltható alternatív szankciókkal, mint például életvezetési képzésen való részvétel, drog- vagy alkoholfüggők számára szervezett rehabilitáció, közösségi szolgálat vagy szakképzés. A San Diego-i program eredményességét mutatja, hogy a hajléktalan bíróságokon megjelenő hajléktalanok az azt követő 90 napban jóval kisebb arányban kerültek újra kapcsolatba a hatóságokkal a programban részt nem vevőkhöz képest. Az eredetileg San Diegóból indult program sikerét követően Kalifornia más részein is bevezetésre került a hajléktalan bíróság rendszere. (Binder 2002)

Szexmunkásokra vonatkozó alternatív szankciók

Svédországban a prostitúció maga nem kriminális cselekmény, azonban 1999-től az szexmunkások szolgáltatását igénybe vevő személyek cselekménye szabálysértésnek minősül. A jogszabályváltozás következményeként 1995 és 2010 között a szexmunkások aránya a tizedére esett vissza. (Waltman, 2011)

Az USA-ban mind a prostitúció, mind pedig a prostituáltaknak ajánlatot tevő személyek cselekménye szabálysértés, azonban mindkét fél részére léteznek rehabilitációs programok. Az utóbbi csoport számára létrehozott program lényege a képzés („John School”), amelyen való részvételt többnyire a büntetés helyett, de ritkán akár azt kiegészítve szabnak ki. Átlagosan 400 dollárba kerül egy fő képzése, az elkövető hozzájárulása a költségekhez 0 és 100 százalék között a bíróság megítélése szerint alakul. A San Franciscó-i gyakorlat szerint az elkövetőnek meg kell térítenie a képzés teljes költségét, illetve ezen felül a rendőrség

költségeinek egyharmadát, továbbá pedig a szexmunkásokat támogató szervezeteket is támogatniuk kell. A program sikeres elvégzése esetén az elkövető ellen indult eljárást megszüntetik. A San Franciscó-i program eredménye, hogy a visszaesők aránya számottevően alacsonyabb volt a programban részt nem vevőkkel összehasonlítva. (Bachar et al., 2008)

A szexmunkások számára is elérhetőek elterelő programok, melyek célja a személy reintegrációja a társadalomba, továbbá pedig a prostitúció választásának okait, illetve a probléma gyökereit kívánják orvosolni. A módszer lényege a tanácsadás és a terápia, mely különösen azok számára fontos, akik kényszer vagy erőszak áldozatai voltak. A program részei továbbá különböző képzések, például pénzügyi alapképzés átadása és munkaerő piaci szakképzés. A program sikeres teljesítésével ebben az esetben is megszüntetik az eljárást. Dallas városban az ilyen programok által 500 dollár perköltséget lehetett megspórolni esetenként, melybe nem számolták bele a börtön és a rendőrség költségeit sem. (Felini et al., 2012)

A fentiekből látható, hogy mind az elméleti megfontolások, mind pedig a gyakorlati tapasztalatok szerint a kisebb súlyú kriminális cselekmények elkövetése esetén a tradicionális igazságszolgáltatási módok nem feltétlenül jelentik a legcélravezetőbb megoldást. A jogrendszernek különösen a társadalomra kisebb mértékben veszélyes cselekmények esetén lehetősége lehet az elkövetés mögött meghúzódó okokat kezelni, aminek nemcsak az eljárási költségekre, hanem a visszaesési arányra is csökkentő hatása lenne.

A következőkben a magyar szabálysértési eljárások szankcionálásának költségeit tekintjük át, illetve egy kiválasztott alternatív szankciórendszerhez képest vett költségeit mutatjuk be.

2. FEJEZET

2.1 MÓDSZERTAN

Fontos megjegyezni, hogy a szabálysértési ügyekben indított eljárások társadalmi költségei nem csak a jogi intézményrendszer oldalán merülnek fel. Ahogy arra Howell (2009) rámutat, az elkövetők és a velük kapcsolatban álló közösségek által viselt érzelmi, szociális és gazdasági költségek szintén ide sorolhatóak (mint például a munkanélküliség, kilakoltatás költségei). Továbbá említésre méltó, hogy az egyes kiszolgáltatott csoportokkal szembeni magasabb szankcionálási arány a körükben a rendőrségbe, a jogrendszerbe és az államba vetett bizalom megrendüléséhez vagy elvesztéséhez vezethet. Ezen látens költségek számszerűsítése különösen nehéz, így e tanulmányban eltekintünk tőlük, és csupán a jogi eljárásokhoz szorosan kapcsolódó, a hatóságok oldalán felmerülő „végrehajtási” költségekkel foglalkozunk.

Számításaink során a Standard Cost Model-t (továbbiakban: SCM) vettük alapul, amelyet eredetileg a kormányzati szabályozásból fakadó és a vállalati szférát terhelő adminisztratív költségek felmérésére alakítottak ki, mely azonban használható az állami szabályozás minden egyéb területén is. Az SCM lényege, hogy szigorúan csak az adott szabályozásnak való megfelelésből felmerülő költségeket méri fel, vagyis *nem* veszi figyelembe sem a szabályozásból fakadó közvetlenül felmerülő pénzügyi költségeket, *sem* pedig a szabályozás miatt hosszú távon realizálódó strukturális változásból fakadó költségeket. Közvetlenül felmerülő pénzügyi költségként tekinti az SCM a kormányzatnak fizetendő konkrét, meghatározott pénzügyi transzfereket, mint például adók, díjak, engedélyek, illetékek, stb. A szabálysértési eljárások kapcsán ilyen költségek például a foglalkoztathatósági szakvélemény díja vagy fellebbezés esetén az eljárási illeték megfizetése. Hosszú távú strukturális költségnek tekinthetők azok a változások, amelyeket az új szabályozás miatt kialakuló magatartásváltozások okoznak. Szabálysértések esetében ilyenek lehetnek például azok a költségek, amelyek a nem jól felszerelt kerékpárok szigorúbb büntethetősége miatti kerékpárhasználat visszaeséséből fakadnak.

Másképp megközelítve: a szabályozásnak való megfelelés költségei két részre bonthatóak, egyfelől a megfelelés lényegi részére, másfelől pedig e megfelelésből fakadó adminisztratív költségekre. Az első kategóriába tartoznak a pénzbírság, helyszíni bírság befizetései, az elzárás büntetés letöltéséből fakadó költségek vagy az elővezetés költségeinek azon részei, amelyet az elkövető fizet. Az SCM szerint ezek nem tekinthető össztársadalmi költségnek, sem haszonnak: a befolyó bírság a költségvetésnek haszon, a megbüntetettnek költség, a társadalom egésze szempontjából hatásuk nulla. A második kategóriába tartoznak azok az adminisztratív költségek, amelyek az eljárás lefolytatásából fakadnak. Ilyen például a helyszínelő rendőr munkabére vagy a hatóság oldaláról felmerülő postaköltség. Az SCM csak ez utóbbi, második kategóriát veszi figyelembe, így számításink során mi is csak ezen

költségeket vizsgáljuk. A logika talán jobban követhető, ha az adószedés adminisztratív költségeinek számbavételének analógiáját használjuk: e megközelítés szerint az adóhivatalnokok bére része a rendszer társadalmi költségének, maga a beszedett adó azonban nem. Végül az SCM fontos pillére, hogy mindent az előadó-munkaórától a számítógép-amortizációig, forintba számol át és így tesz összehasonlíthatóvá. (SCM Network, 2005)

A teljes költségnek két részét különböztetjük meg: fix költségeket és változó költségeket. Fix költségnek tekinthető minden olyan költség, amely az esetszám változással nem változik. Ilyenek például a rendőrségi épület fenntartási költségei, úgymint közmű költségek vagy a takarítás költségei. Ezen költségek akkor is felmerülnek, ha egyetlen eljárást sem folytatnak le a dolgozók, vagyis, ha az esetszám nulla lenne. Ezzel szemben változó költségnek nevezzük azon költségeket, amelyek az esetszámmal együtt változnak. Ilyenek az alkalmazottak bérköltségei, a papír költségek vagy postaköltségek. Tekintve, hogy a fix költségek az alternatív scenáriók esetén sem csökkennének lényegesen, számításaink során csak a változó költségeket vesszük figyelembe.

Az eljárások lefolytatásának költségei között elsősorban a bérköltségeket mérjük fel. E kapcsán felmerül a kérdés, hogy az állam szempontjából a bruttó vagy nettó bérköltségeket kell-e figyelembe vennünk. Az, hogy az állam szempontjából pontosan melyik összeg merül fel költségként, azon múlik, hogy a vizsgált eljárások lefolytatása miatt alkalmazott személyek egyébként milyen más pozícióban lennének foglalkoztatva. Ha az államigazgatáson kívül kerülnének alkalmazásra, akkor a bruttó költségeket kell figyelembe venni, hiszen ennek egésze kerül befizetésre az állam számára. Ha pedig az államigazgatáson belül más feladatot látnának el, akkor a nettó bérköltség az irányadó, hiszen ebben az esetben az állam „az egyik zsebéből a másikba teszi” a bérköltség járulékait. (Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet, 2014). Mivel az általunk vizsgált személyek végzettsége főként közigazgatáshoz köthető, elemzésünkben ez utóbbi feltevessel élünk, vagyis a nettó bérköltségeket vettük figyelembe. A nettó bér a 2015-ben hatályos törvények szerint a bruttó bér 65,5 százaléka.⁷

A költségek pontos kiszámításához országos, egyéni, illetve eljárási szintű adatokra lett volna szükségünk, amelyet a magyar állam a Szabálysértési Nyilvántartási Rendszerben (SZNYR) tart számon, azonban ezek kutatásunk során sajnos nem álltak rendelkezésünkre.⁸ Számításainkhoz így elsősorban a Bűnügyi Statisztikai Rendszer (továbbiakban: BSR) adatait használtuk, amely a Belügyminisztérium által kezelt STAT-VIR adatbázis adatait tartalmazza.⁹ A Belügyminisztérium a Közigazgatási Elektronikus Nyilvántartások Központi Hivatala (KEKKH) által kezelt SZNYR adatokból képzett aggregált (vagyis nem egyéni szintű) adatokat tart nyilván. Ezen túl, közérdekű adatigényléssel fordultunk az ORFK-hoz, illetve

⁷A 33,5 százalék 16 százalék személyi jövedelemadót, 10 százalék nyugdíjjárulékot, 7 százalék egészségbiztosítási járulékot és 1,5 százalék munkaerő-piaci hozzájárulást tartalmaz.

⁸A Szabálysértési Nyilvántartási Rendszert (SZNYR) a Közigazgatási Elektronikus Nyilvántartások Központi Hivatala (KEKKH) tartja nyilván, amely közérdekű adatigénylésünket csak 2,5 millió forintért teljesítette volna.

⁹Elérhető: <https://bsr.bm.hu/SitePages/Nyitolap.aspx>

interjúalanyaink egy részéhez, továbbá pedig az eljáró hatóságok által weblapjukon közzétett statisztikai adatokat használtunk.

Az ORFK-tól kapott adatok és a BSR-adatok közötti különbség két forrásból is származhat: egyfelől lehetnek statisztikai módszertani különbségek (melyeket akkor tudtunk volna feltárni, ha hozzáférést kapunk az esetszintű adatbázishoz) másfelől pedig a Szabstv. által felsorolt tényállásokban (pl. köztisztasági szabálysértés) nem csak járőrök szabhatnak ki helyszíni bírságot, hanem közterület-felügyelők is, amely eseteket az ORFK által közölt adatok nem tartalmazzák. Alább, ahol a járőri tevékenység költségeit igyekszünk felmérni, így itt az ORFK adatait használtuk, mindenütt másutt a komprehenzívebb BSR adatbázis adataival számoltunk.

Interjúalanyainktól nagyjából becslést is kértünk arról, az egyes eljárási cselekmények hány, milyen rendfokozatú munkatárs hány percét veszik igénybe. Ezen adatok a módszertani különbségek miatt eltérhetnek egymástól; ezt számításaink során figyelembe vettünk. Az egyes részekenél külön jelezzük az adatok forrását.

2.2 TÉNYÁLLÁSOK

A tanulmány célja, hogy felmérje, mennyibe kerül az adófizetőknek három kiszolgáltatott társadalmi csoport: romák, hajléktalanok, illetve szexmunkások ellen különösen gyakran induló szabálysértési eljárások lefolytatása. Ehhez a Szabstv. következő tényállásait vettük alapul: a 224. § (1) Közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, hajléktalanok esetében: 196. § (a) Köztisztasági szabálysértés, szexmunkások esetében: 172. § Tiltott prostitúció.¹⁰ A tényállásokat a megbízóval és más jogvédő szervezetekkel, illetve a szabálysértési hatóságokkal folytatott interjúk alapján választottuk ki, figyelembe véve, hogy elmondásuk szerint mely tényállások érintik leginkább az általunk vizsgált csoportokat, ill. figyelembe véve a 2015. évben lefolytatott eljárások számát is. Természetesen ez nem jelenti sem azt, hogy ezek alapján a tényállások alapján csak az illető csoportok tagjai ellen indulna szabálysértési eljárás, sem azt, hogy más tényállásokban ne lennének érintettek. A cél természetesen nem sztereotípiák megerősítése volt, hanem az, hogy a rengeteg szabálysértési tényállás közül azt a hármat, melyek adminisztratív költségeit részletesen megvizsgáljuk, azok közül válasszuk ki, melyeket az érintettek maguk problematikusként azonosítanak.

A Szabstv. 224. § (1) Közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése tényállásban a szabálysértési hatóság a rendőrség. Az eljárásokat helyi szinten, a rendőrkapitányságok igazgatásrendészeti osztályai folytatják le. E tényállás keretében azokat az eseteket vizsgáltuk, amelyeket nem gépjárművel követte el. Ebben a kategóriában a gyalogosok által

¹⁰ A teljesség eléréséhez további tényállások vizsgálata is fontos lehet, hiszen a vizsgált csoportok tagjai ellen több típusú tényállás miatt is indulhat eljárás, azonban további tényállások elemzése túlmutat e tanulmány keretein. Ilyen pl. a többnyire hajléktalan ellen induló 200. § (1) Szeszital-árusítás, -kiszolgálás és -fogyasztás tilalmának megszegése vagy a szexmunkások ellen indított 224. § (1) Közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése.

és nem gépi meghajtású járművel (pl. kerékpárral) elkövetett szabálysértéseket tart nyilván a rendőrség.

A köztisztasági szabálysértések közül a közterületen vagy közforgalom célját szolgáló épületben, illetve közforgalmú közlekedési eszközön szemetelő, illetve ezeket beszennyező esetek vizsgáltuk (196. § (1) a). E tényállás esetében az elkövető lakóhelye szerint illetékes járási hivatal, mint általános szabálysértési hatóság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel. Mivel a hajléktalanok helyzetéről jóval pontatlanabb képünk van a Budapesten kívüli településekről, így jelen tanulmányban ezen a kategórián belül is csak a budapesti eseteket vizsgáltuk – ez természetesen nem jelenti azt, hogy vidéken ne fordulna elő ugyanez a tényállás.

A Szabstv. 172. §-a rendelkezik a tiltott prostitúcióról. A tiltott prostitúció a törvény szerint elzárással is büntethető, így az ügydöntő határozatot elkövetés helye szerinti járásbíróság hozza meg, de az előkészítő eljárást rendőrkapitányság közrendvédelmi osztálya folytatja le.

A szabálysértési eljárások költségeit tényállásonkénti és eljárási szakaszonkénti bontásban tárgyaljuk, azt, hogy melyiket hol, mely alfejezetben találja az olvasó alább, a következő táblázat foglalja össze:

1. táblázat Mit hol tárgyalunk? A vizsgált három tényállás eljárási szakaszok szerinti bontásban

	Jelenlegi eljárási költségek					Alternatívák szerinti költségek				
	Helyszíni eljárás	Hatósági eljárás	Bírósági szakasz	Közérdekű munka	Elzárás	Helyszíni eljárás	Hatósági eljárás	Bírósági szakasz	Közérdekű munka	Elzárás
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	2.3	2.4.1	2.5	2.6	2.7	3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5
Köztisztasági szabsg. (196. § (1) a)		2.4.2					3.2.2			
Tiltott prost (172.§)		2.4.3					3.2.2			

2.3 HELYSZÍNI ELJÁRÁSOK

A szabálysértési eljárás megindítását megelőzi a szabálysértési cselekmény észlelése. Az általunk vizsgált esetekben a cselekményeket többnyire rendőr járőr észleli.¹¹ A járőröző

¹¹A köztisztasági szabálysértések esetén egyéb személyek, mint például közterület-felügyelő vagy természetvédelmi őr is szabhat ki helyszíni bírságot. A helyszíni bírság be nem fizetése esetén a végrehajtást a kiszabó szervtől függetlenül a járási hivatal folytatja le, így azokat egységesen kezeltük.

rendőrök tiszthelyettesek, és általában egyszerre ketten végeznek szolgálatot. Szabálysértési cselekmény észlelésekor a járőr három lehetőség közül választhat: szóbeli figyelmeztetésben részesít, feljelentést tesz, vagy helyszíni bírságot szab ki. Azt, hogy melyik lehetőséget választja, a járőr a cselekmény súlyossága alapján határozza meg. A rendőrkapitányságokkal és az ORFK-val készített interjúk alapján az a rendőrségi gyakorlat, hogy a kisebb súlyú szabálysértések esetén a járőr inkább szóbeli figyelmeztetést alkalmaz, míg az elzárással is büntethető szabálysértéseknél a járőrök kevésbé használják ezt az eszközt.

Ha a járőr szóbeli figyelmeztetést alkalmaz, dokumentálja cselekményét, de a figyelmeztetés ténye nem jelenik meg a statisztikai nyilvántartási rendszerekben, így egyénileg nem visszakövethető, hogy az adott személy részesült-e valaha szóbeli figyelmeztetésben. Évente 180-190 ezer szóbeli figyelmeztetést alkalmaznak járőrök.

Helyszíni bírság és feljelentés megtétele esetén is hasonló az eljárás menete: a járőrök felveszik az elkövető(k) adatait, kitöltik a nyomtatványokat. Ha a vélt elkövető elismeri, hogy a szabálysértés követett el és a cselekmény kis tárgyi súlyú, akkor a járőr helyszíni bírságot szab ki. Kitölti és átadja a csekket, majd felhívja az elkövetőt az összeg befizetésére. Ha a vélt elkövető nem ismeri el, hogy szabálysértést követett el, a rendőr ekkor csak feljelentést tehet, egy más típusú nyomtatványt tölt ki, átadja a papírokat, és ezzel a helyszíni eljárás befejeződik. Előfordulhatnak olyan esetek, ahol egyéb eljárási cselekményt kell foganatosítani a járőrnek, úgymint például elkobzás, de ezek az általunk vizsgált esetekben nem merülnek fel. Ezt követően az eljáró járőrök a szolgálati helyükön elkészítik a dokumentációt papír alapon és elektronikusan is, ezt átnézi a felettes tiszt, majd postázzák a feljelentést az illetékes hatóságnak.

Az ORFK Rendészeti Főigazgatósága által kiadott éves statisztikai jelentés alapján¹² 2015. évben összesen 467 726 személyt sújtottak helyszíni bírsággal és 180 519 esetben tettek szabálysértési feljelentést. Ahhoz, hogy a rendőrségi járőrök által tett feljelentések számát megkapjuk, ez utóbbi számból ki kell vonnunk az előállítások számát, hiszen ebben az esetben az előkészítő eljárást lefolytató előadó teszi meg a feljelentést. Az így kapott eredmény BSR adatokból becsülve 176 079 darab feljelentés, ami a 185 000 darab szóbeli figyelmeztetéssel együtt 828805 darab eljárást kezdeményeztek rendőr járőrök. Fontos megjegyezni, hogy a helyszíni bírságot jelölő adat a bírságolt személyek számát jelöli, nem pedig a kiszabott helyszíni bírságok számát. Így a helyszíni eljárási cselekmények száma ennél magasabb lehet.

A BSR adatai szerint az általunk vizsgált három tényállás alapján kiszabott helyszíni bírságok száma 2015-ben 5,5 százaléka volt az összes 2015-ben bármilyen tényállás alapján kiszabott helyszíni bírságok számának, míg a feljelentések aránya 3,3 százaléka. A tényállásokra bontott arányokat, illetve, az ORFK statisztikai jelentéséből elérhető adatokra BSR adatok alapján becsült számokat az 2. táblázat tartalmazza. A BSR adatbázisa összes eljárás, helyszíni bírság, pénzbírság, közérdekű munka és elzárás kategóriákat tartalmaz tényállásonként. Feljelentés-kategóriát úgy készítettünk, hogy az összes eljárásból kivontuk a helyszíni bírságok számát.

¹²http://www.police.hu/sites/default/files/kozrendvedelem_hk_2015._12.pdf

A táblázat 'Összes' oszlopa mutatja az összes szabálysértési tényállás alapján indított eljárások számát, míg a 'Vizsgált' oszlop mutatja az általunk vizsgált három tényállás adatait tényállásonkénti bontásban. Az általunk vizsgált tényállások szűkebbek, mint az illető paragrafusok alatt nyilvántartott tényállásokra vonatkozó adatok: a közúti közlekedés szabályainak kisebb fokú megsértése (224. §) miatt indított eljárások közül, mint fent jeleztük, csak a nem gépjárművel elkövetett esetek vettük be az elemzésbe, amely arány pest megyei adatok alapján kb. 7,05 százalék.¹³ A következőkben e tényállás (224. §) miatt indult eljárások alatt a BSR adatainak 7,05 százalékos arányát értjük. A köztisztasági szabálysértések (196.§ 1) a)) esetében csak a budapesti hajléktalanok ellen induló eljárásokat vettük figyelembe, amely egy járási hivatal szabálysértési ügyekért felelős osztályvezetőjével folytatott interjú tapasztalatai alapján a budapesti esetek (11,62 százalék) 75 százaléka, vagyis összes eset 8,7 százaléka. A táblázat utolsó két oszlopa pedig a vizsgált esetek arányát mutatja az összes esethez képest.

Az ORFK adatok közötti különbség két forrásból is származhat: egyfelől lehetnek statisztikai módszertani különbségek, másfelől pedig a Szabstv. által felsorolt tényállásokban (pl. köztisztasági szabálysértés) nem csak járőrök szabhatnak ki helyszíni bírságot, hanem közterület-felügyelők is, amely eseteket az ORFK által közölt adatok nem tartalmazznak. Mivel ezen a ponton a járőri tevékenység költségeit igyekszünk felmérni, így itt az ORFK adatait használtuk, azonban a továbbiakban, mint fent jeleztük, célravezetőbb a BSR adatbázis teljesebbnek gondolt adataival számolni.

2. táblázat Rendőr járőrök által kezdeményezett eljárások és szóbeli figyelmeztetések száma 2015-ben

	Összes			Vizsgált		Vizsgált/ összes arány (ORFK)	Vizsgált/öss zes arány (BSR)
	ORFK	BSR		ORFK	BSR		
Összes eljárás száma	828 805	1 003 929		45 887	53 729	5,5%	5,5%
Helyszíni bírsággal sújtott személyek	467726	539961		28699	33131	6,1%	6,1%
			Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	25336	29249	5,4%	5,4%
			Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	1540	1778	0,3%	0,3%
			Tiltott prost. (172.§)	1823	2104	0,4%	0,4%
Feljelentés	176 079	278 968		5 836	9 247	3,3%	3,3%
			Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	4 596	7 282	2,6%	2,6%

¹³ Ezt az arányt a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság feljelentéssel induló eljárásai alapján számoltuk ki. Feltételeztük, hogy ez az arány a helyszíni bírságok tekintetében is érvényes.

		Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	274	434	0,2%	0,2%
		Tiltott prost. (172.§)	966	1 530	0,5%	0,5%
Szóbeli figyelmeztetés száma	185000		11351		6,1%	6,1%

Az ORFK-val készített interjú alapján a vizsgált esetekben lefolytatott helyszíni eljárások kb. 15 percet vesznek igénybe, melyet két járőr végez. Ezt más interjúk alapján alsó becslésnek gondoljuk, és 15-30 perccel számoltunk. Feltételezzük, hogy az általunk vizsgált esetek egyszerű megítélésűek így mind a helyszíni bírság, mind feljelentés adminisztrációja kb. 20 percet vesz igénybe. A szóbeli figyelmeztetések kiszabására – ezen cselekmények rögzítésével együtt – 5 percet számoltunk. Ez összesen 78 491 darab ügy, amely 29 867 munkaórát vett igénybe rendőrfeljárók részéről. Egy Borsod-Abaúj Zemplén megyei rendőrkapitánysággal készített interjú szerint a helyszíni bírság, illetve feljelentés megtétele legalább 30 percet vesz igénybe a két eljáró járőr számára, ami ezzel az aránnyal számolva 46 652 munkaórát tesz ki. Az ügyek számában vett különbség a fenti táblázathoz képest, hogy tiltott prostitúció esetén a feljelentések kategóriájában lévő ügyek nagy része gyorsított eljárásban zajlik, aminek költségeit külön pontban tárgyaljuk. Havonta 174 munkaórával számoltunk.

3. táblázat Helyszíni eljárások időkölsége

	perc/ügy/fő	fő	perc/ügy/össz es fő	vizsgált ügy	összes óra		összes hónap	
	alsó				alsó	felső	alsó	felső
Helyszíni eljárás	15-30	2	30-60	33 570	1678 5	3357 0	96	193
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	15-30	2	30-60	29 933	1496 6	2993 3	86	172
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	15-30	2	30-60	1 815	907	1815	5	10
Tiltott prost (172.§)	15-30	2	30-60	1 823	911	1823	5	10
Adminisztráció	20	1	20	33 570	1119 0	1119 0	64	64
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	20	1	20	29 933	9978	9978	57	57
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	20	1	20	1 815	605	605	3	3
Tiltott prost (172.§)	20	1	20	1 823	608	608	3	3
Szóbeli figyelmeztetés	5	2	10	11351	1892	1892	11	11
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	5	2	10	3784	631	631	4	4
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	5	2	10	3784	631	631	4	4

Tiltott prost. (172.§)	5	2	10	3784	631	631	4	4
Összesen				78491	2986 7	4665 2	172	268

A bérköltségek között csak az alapilletményt vettük figyelembe, az egyéb pótlékokat és teljesítményjuttatás mértékét figyelmen kívül hagytuk, mivel ezek becsléséhez szükséges információ nem állt rendelkezésünkre. Az alapilletményt csak a beosztási illetményből számoltuk, vagyis sem szolgálati időpótlékot, sem hivatásos pótlékot nem tartalmaznak a számolt bérek, így a kapott eredmények alulbecslik a valóban felmerülő személyi költségeket. Az alapilletményt a 2015-évre vonatkozó költségvetésben meghatározott 38 650 Ft-os rendvédelmi illetményalappal¹⁴, illetve a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 5. mellékletében megadott szorzószámokkal számolva határoztuk meg. Mivel nem áll rendelkezésre adatunk az egyes járőrök fizetési fokozatáról és besorolási kategóriájáról, ezért egy alsó, közép és felső becslést is készítettünk. Az alsó becslést az 5. melléklet szerinti legalacsonyabb, 4,7-es szorzójával, a felső becslést a legmagasabb, 8,9-es szorzójával, míg a közép becslést pedig a besorolási kategóriák átlagának fizetési fokozatok szerint vett átlagával, 6,6-os szorzóval számoltuk.

Az alsó és felső becsléseket összevonva, az ORFK által közölt esetszámmal számolva összességében a vizsgált esetek munkabér-költsége 32,7 millió Ft és 96 millió Ft közötti intervallumra tehető. Alsó becslésnek a 15 perces eljárási idővel becsült alsó értékét, felső becslésnek pedig a 30 perces eljárási idővel becsült felső becslését vettük alapul, míg a középértéket a két középérték átlaga adja.

4. táblázat Helyszíni eljárások forintköltsége

	Összes hónap			Fizetési kategória			Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	147	190	233	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	17 488	31 688	52 496
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	12	15	18	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	1 465	2 489	3 949
Tiltott prost. (172.§)	12	15	18	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	1 470	2 498	3 964
Összesen	172	220	268	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	32 723	58 471	96

2.4 HATÓSÁGI ELJÁRÁSOK

2.4.1 A rendőrség, mint szabálysértési hatóság eljárása (224. § Közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése)

¹⁴ A költségvetésről szóló 2014. évi C törvény 59.§ (1a)

A közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése (224. §) miatti eljárások a főszabálynak megfelelően feljelentéssel vagy helyszíni bírság kiszabásával indulnak. A Szabstv. szerint egyes esetekben lehetséges, hogy közterület-felügyelő szabjon ki helyszíni bírságot, azonban ez csak gépjárművel elkövetett egyes esetekre vonatkozik, így az általunk vizsgált ügyek mind rendőrfőnök által kiszabott helyszíni bírság vagy feljelentés miatt, illetve egyéb feljelentésre indulnak. A helyszíni bírságok becsült értéke 2015-ben 29 249 (ami, mint fent jeleztük, a BSR-ben található 414 933 ügy 7,05 százaléka), míg a becsült feljelentések száma 7 282.

A közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése (224. §) miatt indult eljárásoknál a szabálysértési hatóság a rendőrség, amelyet az igazgatásrendészeti szakág folytat le. Az eljárást lefolytató előadók, illetve adminisztratív tevékenységet végző dolgozók létszámát ORFK igazgatásrendészeti főosztályának információi alapján számoltuk ki. Ezek alapján tájékoztatást kaptunk az összes megyeszékhely szerinti rendőrkapitányság, illetve megyénként egy véletlenszerűen kiválasztott másik rendőrkapitányság tiszti, tiszthelyettesi, illetve közalkalmazotti állományáról. Ez utóbbi kategória átlagából becslést készítettünk a nem megyeszékhely szerinti rendőrkapitányságok (134 darab) állományi adataira, amelyhez hozzáadtuk a megyeszékhely szerinti állományi adatokat. Ezek alapján a 154 rendőrkapitányságon 162 közalkalmazott, 135 tiszt, 147 tiszthelyettes és 154 vezető végez napi nyolc órában szabálysértéshez kapcsolódó feladatokat. E személyi állomány bérköltségét a következő táblázat mutatja:

5. táblázat Hatósági eljárás költsége: közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, nem gépjárművel

			Hónap			Hónap összesen			Év összesen			Év arányosan (közl, nem gépj)		
			Beosztás			Összes Ft			Összes Ft			Összes Ft		
		Megnevezés	Fizetési kategória			alsó	közé p	felső	alsó	közé p	felső	alsó	közé p	felső
	Országos an összes fő		alsó	közép	felső									
Adminisztráció	162	közalkalmazott /érettségizett adminisztrátor	53 038,63 Ft	62 203,46 Ft	73 089,81 Ft	8 603	10 089	11 855	103 234	121 073	142 262	5 833	6 841	8 038
Vezetői feladatok	154	alezredes, osztályvezető	316 446,88 Ft	335 433,69 Ft	354 420,50 Ft	48 733	51 657	54 581	584 794	619 881	654 969	33 042	35 025	37 007
Eljárást lefolytatók	135	tiszt (előadó),	187 336,55 Ft	232 245,16 Ft	308 852,15 Ft	25 365	31 446	41 819	304 384	377 352	501 823	17 198	21 321	28 354
	147	tiszthelyettes (segédelőadó)	118 984,03 Ft	166 792,82 Ft	225 310,18 Ft	17 431	24 435	33 008	209 174	293 222	396 095	11 819	16 568	22 380
Összesen						100 132	117 627	141 262	1 201 587	1 411 528	1 695 149	67 892	79 754	95 779

2015-ben összesen, helyszíni bírsággal együtt 518 240 eljárás indult közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt (224.§), amely 80,2 százaléka az összes olyan eljárás számának, ahol a rendőrség, mint szabálysértési hatóság jár el (646 550 darab eljárás 2015-ben). Ennek 7,05 százaléka indult nem gépjárművel elkövetett ügyek miatt, így az általunk vizsgált ügyek bérkötségei 68 millió és 96 millió forint között alakulnak.

Dologi költségek ebben az eljárásban két forrásból származnak: egyfelől a postaköltségek, másfelől pedig a csekkszelvény költségei. Egy budapesti rendőrkapitánysággal készített interjú szerint előfordul olyan ügy is, ahol akár 4-5 levelet is váltanak az elkövetővel, de olyan is, ahol nincs szükség levél feladására, így összességében átlagosan ügynként két levéllel számolhatunk. Az ORFK által közölt adat szerint 137 313 darab eljárást folytattak le rendőrkapitányságok olyan közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt, ahol nem helyszíni bírságot szabtak ki. Ezt nem gépjárművel elkövetett esetekre arányosítva, azt kapjuk, hogy az összes vizsgált ügyszám 9 679 darab ügy 2015-ben. Egy szabványos, ajánlott levél költsége a posta.hu belföldi levél díjkalkulátora szerint¹⁵ 395 Ft/darab. Az összes postázási költség ezek alapján 7,6 millió Ft.

Egy megyei rendőr-főkapitányság tájékoztatása szerint évente 86 000 darab csekkszelvényt osztanak ki, amelynek darabja 9 forint. Országosan arányosítva és a nem gépjárművel elkövetett kisebb fokú közlekedési szabályok megsértésének tényállására arányosítva ez az összeg 875 ezer Ft.

A személyi és dologi költségek összesen tehát az igazgatásrendészet eljárása során a nem gépjárművel elkövetett közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt 76,4 millió forint és 104,3 millió forint között alakulnak.

2.4.2 Járási hivatal eljárása (Köztisztasági szabálysértés 196. § (1) a))

Köztisztasági szabálysértések között a Szabstv. **196. § (1) a)** pontjában foglalta *közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetet, ezeket beszennyezi* fordulat alapján indított eljárásokat vizsgáltuk. 2015-ben a BSR szerint 20 412 darab helyszíni bírságot szabtak ki és 4 985 darab eljárás indult, amelyeket az általunk vizsgált budapesti hajléktalanokra arányosítva azt kapjuk, hogy a vizsgált csoporttal szemben 1778 darab helyszíni bírságot szabtak ki és 434 darab feljelentést tettek. Az utóbbi számok összes helyszíni bírság 0,3, az összes feljelentésnek pedig 0,2 százalékát teszik ki.

Ezen eljárások lefolytatását a járási hivatal, mint általános szabálysértési hatóság végzi. A készített interjúk alapján az mondható el, hogy a járási hivatalokban átlagosan 4,2 fő foglalkozik szabálysértési eljárásokkal, ami országosan a 198 darab járási hivatalban 831,6 fő állami tisztviselő és 99 fő állami tisztviselő osztályvezető napi nyolc órai munkavégzését jelenti. Az illetményeket az állami tisztviselőkről szóló 2016. évi LII. törvény 1. sz. melléklete alapján számoltuk. Az interjúalanyunk tájékoztatása szerint, bár a legtöbb szabálysértési

¹⁵Posta Zrt. díjkalkulátora: https://www.posta.hu/ugyfelszolgalat/belfoldi_level_dij_kalkulator. a szabványos, ajánlott levél ára 2016. július 14-én 395 Ft.

előadó felsőfokú végzettségű, lehetnek olyan járási hivatalok, ahol középfokú végzettséggel látják el a szabálysértési ügyeket, így a melléklet első (felsőfokú végzettségű ügyintézők) és második (érettségi végzettséggel rendelkező ügyintézők) előmeneteli fokozatainak átlagaiból készítettünk alsó és felső becsléseket, illetve ezek átlagából középső értéket a szabálysértési előadók illetményére. Az 1. sz. melléklet negyedik kategóriája (vezetői beosztású ügyintézők) alapján határoztuk meg osztályvezetői illetményt. Az alapilletményen kívül egyéb pótlékokat vagy juttatásokat ebben az esetben sem számoltunk – ld. a 6. táblázatot (Innentől, az olvasást megkönnyítendő, a tételes adattáblák többségét a tanulmány végén, a Részletes táblázatok részben találja az Olvasó).

Miután megkaptuk az összes szabálysértéssel foglalkozó állami tisztviselő éves nettó bérét (kb. 2 és 2,8 milliárd forint közötti összeg összesen), kiszámoltuk, hogy milyen arányban végeznek tevékenységet az előadók az általunk vizsgált csoport ügyében. A BSR adatbázisa szerint a köztisztasági szabálysértések számának aránya összes ügghöz képest, ahol járási hivatal a szabálysértési hatóság 27,8 százalék. Az összes köztisztasági szabálysértés miatt indított eljárások költsége 552,7 millió és 759 millió forint közé tehető.

Egy járási hivatal szabálysértési ügyekért felelős osztályvezetőjével folytatott interjú alapján a köztisztasági szabálysértések legnagyobb része a hajléktalanokat érint, ami kb. 75 százalékra tehető. Továbbá, mivel a hajléktalanok helyzetéről jóval pontatlanabb képünk van a Budapesten kívüli településekről, így jelen tanulmányban csak a budapesti eseteket vizsgáltuk. A budapesti járási hivatalok száma az országos arányhoz képest 11,62 százalék.

A budapesti hajléktalanok ügyében való hatósági eljárás költsége pedig 48,1 millió Ft és 66,1 millió Ft közötti intervallumban mozog. Személyi állomány tekintetében ez az összeg 20 állami tisztviselő 2 állami tisztviselő osztályvezető éves bérének felel meg, akikre 2213 darab ügy jut 2015. évre (lásd 7. táblázatot).

Ami a dologi költségeket illeti, ebben az eljárásban nincs külön információnk a járási hivatalok posta vagy csekk kiosztási gyakorlatáról. Azonban ha feltételezzük, hogy járási hivatalok gyakorlat nem tér el jelentősen az igazgatásrendészet eljárásától, akkor a postaköltség tekintetében is két levél per üggyel számolva az összes köztisztasági szabálysértési ügy tekintetében kb. 2,5 millió forint postaköltséggel számolhatunk, amelyből az általunk vizsgált csoportot tekintetében ez az összeg 216,6 ezer forint.

Bár a csekkszelvények költsége a nagyobb esetszámú kisebb fokú közlekedési szabálysértéseknél sem volt jelentős, az ott felmerült kb. 875 ezer forintos csekköltséget a köztisztasági esetszámra arányosítva, azt kapjuk, hogy ez további 284 ezer forintnyi költséget jelent az összes köztisztasági szabálysértés esetében, amelyeknél nem helyszíni bírságot alkalmaztak. Az általunk vizsgált hajléktalan emberek csoportjára e költségek kb 25 ezer forintot jelentenek. Így összesen a budapesti hajléktalanok ellen induló eljárások költsége 48,4 és 66,4 millió Ft között alakul (lásd a 8. táblázatot).

2.4.3 Előkészítő eljárás (Tiltott prostitúció 172. §)

A Szabstv. lehetőséget ad a tiltott prostitúció (172. §) elzárással való büntetésére. Azon tényállások tekintetében, amit a törvény elzárással is büntethetőnek rendel, a szabálysértési hatóság eljárási feladatait (a szabálysértési tényállás felderítése, elkövető kilétének megállapítása, bizonyítási eszközök felkutatása) a rendőrség előkészítő eljárás keretében folytatja le, az ügydöntő határozatot azonban az elkövetés helye szerint illetékes járásbíróhoz hozza meg. Az ORFK által közölt adatok szerint 2015-ben a rendőrkapitányságok összesen 76391 darab ügyet indítottak előkészítő eljárásban országosan. A Szabstv 73. §-a szerint, ha az adott magatartás elzárással is büntethető, tettenérés esetén –gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából- az elkövető őrizetbe vehető. 2015 folyamán 5032 darab őrizetbe vétel történt, melyből 4515 esetben került sor gyorsított bírósági eljárásra.

A rendőrkapitányságokkal készített interjúk tanulsága szerint a tiltott prostitúció miatt indított ügyeket gyorsított bírósági eljárásban tárgyalják, ha az elkövető nem esik abba a kategóriába, ahol kizárt a szabálysértési elzárás alkalmazása (például várandósság tizenkettedik hetét elérő nő, gyermekét egyedül nevelő gyám, szülő). Így ha egy személy tiltott prostitúciót követ el, a szabálysértést észlelő járőrök a rendőrkapitányságra előállítják. Ha a helyszínen kiderül, hogy a személy tekintetében elzárás nem alkalmazható akkor feljelentést tesznek, vagy helyszíni bírságot szabnak ki a járőrök. A rendőrkapitányságon az előkészítő eljárás részeként az előadó meghallgatja az előállított személyt, az előállított személy nyilatkozik, hogy elismeri-e a szabálysértés elkövetését, majd az előadó elkészíti az eljáráshoz kapcsolódó egyéb dokumentációt.

Közösségbe helyezés előtt az elkövetőt orvosi vizsgálatra kísérik a járőrök, ennek eredményét megvárják, majd ha nincs elzárást kizáró ok, akkor őrizetbe veszik, illetve elkészítik az ehhez szükséges dokumentumokat. Az előállító helyiségből az elkövető a fogdába kerül, ahonnan pedig egy meghatározott időpontban a bírósági tárgyalásra. Abban az esetben, ha az elkövető rendőrségi fogdába való befogadására a hivatali idő lejártá miatt nincs lehetőség, az elkövető a készenléti rendőrségi fogdába kerül, majd a következő hivatali időben a rendőrségi fogdába.¹⁶ Az előállítás időtartama nem haladhatja meg a nyolc órát, ami négy órával hosszabbítható, az őrizetbe vétel időtartama pedig legfeljebb a hetvenkét órát.

A rendőrségi fogdán dolgozó kísérők az elkövetőt a tárgyalásra vezetik, megvárják a tárgyalás eredményét, majd ezt követően, ha a bíróság nagyobb mértékű elzárást szabott ki, mint az előállítóstól a tárgyalásig eltelt idő, akkor a tárgyalás végével az elkövetőt büntetés-végrehajtási intézetbe szállítják át. Minden egyéb esetben az elkövetőt szabadon engedik. A bírósági tárgyaláson az előkészítő eljárást lefolytató személy 'kvázi ügyészi' szerepben vesz részt a tárgyaláson, a szabálysértést észlelő járőr pedig tanúként kerül meghallgatásra, ha az eljárás alá vont nem ismeri el a szabálysértés elkövetését.

A tiltott prostitúció (172. §) alapján indított eljárások költségei között a következő kategóriákat vettük figyelembe: a szabálysértést észlelő járőrök, illetve az elkövetőt

¹⁶Egy Pest megyei rendőrkapitányságon készített interjú alapján.

tárgyalásra, illetve végrehajtási intézménybe szállító tiszthelyettesek alapilletménye, az előkészítő eljárást lefolytató személyek alapilletménye, illetve a rendőrségi fogdán felmerülő költségek.

Egy Pest megyei és egy Borsod-Abaúj Zemplén megyei rendőrkapitánysággal készített interjú alapján a járőrök és az elkövetőt kísérő és szállító tiszthelyettesek cselekménye kb. nyolc munkaórát vesz igénybe ügynként, melyet cselekményenként két rendőr végez. Az ORFK adatait használva összesen országosan 966 darab ügyet folytatnak le, azonban arról nem áll rendelkezésünkre információ, hogy ebből hány esetben kerül sor gyorsított eljárás lefolytatására. Feltételeztük, hogy az összes 966 darab eljárást gyorsított bírósági eljárásban küldik a bíróság elé, mivel ezen esetek egyszerűbb megítélésűek. Ez az esetszám az összes 4515 darab gyorsított eljárásnak kb. 21 százaléka, ami a lefolytatott interjúk tapasztalatai alapján reálisnak mondható. Ezek alapján az összes tiltott prostitúció miatt felmerülő elővezetési, illetve kísérési időtartam a rendőr járőrök, illetve kísérő tiszthelyettesek 89 hónapját veszi igénybe.

A már említett bérkategóriákkal számolva a gyorsított eljárások elővezetési, illetve kísérési költsége 10,6 millió és 20 millió forint között alakult 2015-ben (lásd a 9. táblázatot).

Az ORFK által közölt adatok alapján 432 tiszthelyettes és 184 tiszt folytat le előkészítő eljárást országosan. A béreket a már említett hasonló módszerrel számolva és a tiltott prostitúció tényállásra arányosítva elmondható, hogy az előkészítő eljárások személyi költsége összesen 48 és 86,1 millió Ft között volt 2015-ben. A tiltott prostitúcióra vett arányt az összes elzárással is büntethető eljárások számának (79 296, BSR alapján) és ugyanezen kategória tiltott prostitúcióra vonatkozó számának (3 634, BSR alapján) arányából számoltuk, ami 4,58 százalék (lásd a 10. és a 11. táblázatot).

Ezek a költségek tartalmazzák mind a gyorsított eljárások, mind a többi előkészítő eljárás esetén az ügyet vizsgáló előadónak az ügydöntő határozat meghozatala céljából az ügyet előkészítő cselekményeit (pl. az elkövető személyének megállapítása, bizonyítási cselekmények), a bírósági tárgyaláson való részvételével felmerülő cselekményeket, továbbá pedig mind a helyszíni bírság, mind a bíróság által meghatározott szankciók végrehajtásával felmerülő cselekményeket. Ez utóbbi tényező miatt az arányok számításakor az összes indított eljárások arányait számoltuk ki a helyszíni bírság adataival együtt.

Az eljárást lefolytató előadókon kívül adminisztratív (irat érkeztetés, postázás) tevékenységet is végeznek rendőrségi dolgozók, azonban ezen állományi adatokról nincsen információnk. Így ez az összeg várhatóan alulbecsli a valóban felmerülő költségeket.

A rendőrségi fogda költségeinek kiszámításához az ORFK adatait vettük alapul. Ezek szerint 2015-ben az 4927 őrizetbe vett főt helyeztek el rendőrségi fogdán, átlagosan 41 óra időtartamra (összesen 199 611 óra). A BVOP tájékoztatása szerint egy fogvatartottra jutó napi költség 2015. évi adatok alapján 9702 forint, ami mivel átlagos költség, pontatlanul jelzi az elzárt személyek számának változásából fakadó költségváltozást, hiszen vannak olyan fix költségek (pl. az épület fenntartási költségei), amelyek nem változnak az elzárt személyek

számával. A Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet 2014-ben készített tanulmánya szerint az európai szabályoknak megfelelő börtönállapotok szerinti változó költségek 2013-as adatok alapján 5909 forintra tehető. E költségeket a tiltott prostitúció tényállására arányosítva azt kapjuk, hogy a fogdán töltött idő költsége 7 924 ezer Ft. A tiltott prostitúció arányát a BSR adatok alapján, a tiltott prostitúcióra kiszabott elzárásos napok száma és az összes kiszabott elzárásos napok száma kategóriákból számoltuk, amely 16,12 százalék volt 2015-ben (lásd a 12. táblázatot).

2.5 BÍRÓSÁGI KÖLTSÉGEK

Bíróági költségek két forrásból erednek. Egyfelől az elzárással is büntethető szabálysértések esetén az ügydöntő határozatot a bíróság hozza meg, másfelől pedig a be nem fizetett, illetve közérdekű munkával meg nem váltott helyszíni bírságot és pénzbírságot is a bíróság váltja át elzárásra.

A vizsgált tényállások közül csak a tiltott prostitúciót (127. §) lehet elzárással is büntetni, így az első kategóriában csak ezen eljárások költségeit számoltuk ki. Az összes olyan eljárás száma, amelyben nem helyszíni bírság került kiszabásra e tényállás miatt, a BSR adatai szerint 1530 darab volt 2015-ben.

Az interjúk tapasztalatai alapján a hajléktalanok ellen indított köztisztasági szabálysértések ritkán jutnak el átváltoztatási szakaszba, mivel ezen ügyek vagy elévülnek, vagy megszüntetéssel zárulnak. A legtöbb esetben a hajléktalan emberek nem rendelkeznek olyan címmel, ahová az idézést kikézbírságot, illetve ahonnan elővezethetnék őket, így ebben a szakaszban az alsó becslést nullának tekintjük.

Az átváltoztatások számát a helyszíni bírságok és pénzbírságok be nem fizetési arányaiból számoltuk ki a BSR adatai alapján, amely tartalmazza a kiszabott és befizetett összegek mértékét tényállásonként. Ezen összegeket (a közlekedési és köztisztasági szabálysértések esetén a vizsgált csoportra arányosított számokat) a következő táblázat foglalja össze:

6. táblázat Elzárásra változtatások száma

	Összes eljárás	HB	Befizetési arány, HB	Be nem fizetett db	Pénzbírság	Befizetési arány	Be nem fizetett, db
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	36 531	29249	70,9%	8514	3 167	61,9%	1207
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), Bp, hajléktalan	2 213	1779	27,7%	1286	172	15,1%	146
Tiltott prost. (172.§)	3 634	2104	3,6%	2029	584	1,1%	578

A befizetési arányokból következtettünk azon ügyek számára, ahol nem fizették be a kiszabott bírságokat és feltételeztük, hogy ezekben az esetekben vagy elzárásra átváltoztatás vagy közérdekű munkavégzéssel való megváltásra kerül sor. A BSR szerint 2015-ben összesen 28 056 darab szankció átváltoztatása történt, amelyből 8860 (31,6 %) elzárásra és 19196

(68,4 %) pedig közérdekű munkára változtattak át, amelyet közérdekű munkával való megváltásként értelmeztünk.¹⁷

Az adatokból jól látszik, hogy a közlekedési szabálysértések esetében fizetik be leginkább a bírságokat és tiltott prostitúció esetén a legkevesebé. A készített interjúk tapasztalat szerint egy eljárás kb. egy óráját veszi igénybe egy bírósági titkárnak. A bírósági titkár illetményeként ebben az esetben is csak alapilletményt számoltunk, melyet az igazságügyi alkalmazottak szolgálati jogviszonyáról szóló 1997. évi LXVIII. törvény szerinti szorzószámok, illetve a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény szerinti illetményalappal számoltuk. Ebben az esetben is a fizetési fokozatokhoz tartozó legnagyobb és legkisebb szorzószám jelenti a két szélső értéket; ezek átlaga pedig a középsőt (lásd a 14. táblázatot).

Az egyes eljárások ügyintézése kapcsán feltettük, hogy a bírósági titkár mellett dolgozó ügyintézők ugyanannyi időt töltenek egy ügygel, mint a bírósági titkárok. Az ügyintézők illetményét fent említett állami tisztviselőkről szóló törvény alapján számoltuk ki (lásd a 15. táblázatot).

Az összes társadalmi költsége a szabálysértési eljárások bírói szakaszának a bírósági titkárok és ügyintézők bérköltsége együtt 10,2 és 15,6 millió Ft között alakul (lásd a 16. táblázatot).

Fontos felhívni a figyelmet, hogy ez a számítás annyiban alulbecsli a valós költségeket, amennyiben az interjúk tanulsága szerint a be nem fizetett bírságok egy részét nem dolgozzák le az elkövetők. Részletes adatok hiányában azonban nem lehetséges ennél pontosabb becslést adni.

2.6 ELŐVEZETÉSEK

Egy Borsod-Abaúj-Zemplén és egy Pest megyei Rendőrkapitányságon készített interjúk szerint egy járőrre 2493, ill. 2337 lakos jut¹⁸, amelynek átlaga 2415. Ezen átlagból a 2015. évi országos lakossági adatokkal¹⁹ számolva az országos járőri állomány 4081 fő. Az interjúk alapján elmondható, hogy a járőri állomány feladatainak kb. 20 százalékát teszik ki a szabálysértések, így összesen évi 9794 hónapnyi munkát töltenek országosan rendőrszolgálatosok szabálysértési feladatok ellátásával. Szabálysértési területen egy járőr a fent bemutatott helyszíni eljárásokon és elzárással büntethető szabálysértések esetén a tetten ért elkövető előállításán túl, elővezetési cselekményt végez.

Az összes eljárás száma az ORFK adataival számolva 828 805 darab, amely alapján helyszíni eljárási cselekmények becsléseink szerint 6748 hónapnyi munkát vettek igénybe. A tiltott prostitúció tárgyalása során bemutatott gyorsított bírósági eljárásokkal kapcsolatos

¹⁷ Ez az arány némileg ellentmond a készített interjúk tapasztalatainak, de megbízhatóbb részletes adatok hiányában ezzel az aránnyal kényszerültünk számolni.

¹⁸ 2015. évi lakossági adatokkal számolva.

¹⁹ Forrás, KSH: http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/eng/xstadat/xstadat_annual/i_wdsd003b.html?down=1134

rendőrfőnöki és rendőrségi fogdai kísérői cselekmények a teljes 4515 darab gyorsított eljárással számolva 415 hónapnyi munkát jelentettek 2015-ben. Ezek alapján az összes elővezetési cselekmény 2631 hónapnyi munkaórát tesz ki., ami tartalmazza az előkészítő eljárások során elrendelt elővezetések, a más szabálysértési hatóságok által elrendelt elővezetések, illetve az átváltoztatásra elrendelt elővezetések miatt felmerült munkaórát. Az ORFK adatai szerint az első két kategóriából 2015-ben összesen országosan 1176 darab történt, amelyeket interjúk alapján átlagosan egy órányi időtartammal számolva azt kapjuk, hogy e cselekmények összesen 7 havi munkaórát tesznek ki. Összességében tehát elmondható, hogy az átváltoztatás céljából történő elővezetések országosan legfeljebb 2624 hónapnyi munkaórát tehetnek ki 2015-ben. Az ORFK adatai alapján 2015-ben összesen 16659 sikeres előállításra került sor, azonban nincs információnk arról, hogy hány darab nem sikeres elővezetést végeztek járőrök, így a sikeres elővezetések számát, mint alsó becslést, illetve a maximálisan elővezetéssel tölthető hónapok számát, mint felső becslést alkalmaztuk. A középértéket a két érték átlaga adja (lásd a 17. táblázatot).

Az elővezetések számát az általunk vizsgált tényállásokra vonatkoztatva az alapján számoltuk ki, hogy BSR adatbázisa szerint a tényállások milyen arányban járulnak hozzá az összes be nem fizetett helyszíni bírság és pénzbírság mértékéhez.

Ezek alapján a már fenti illetményekkel számolva az elővezetések személyi költségei a vizsgált tényállásokra összesen a következőképp alakulnak:

7. táblázat Elővezetések személyi költségei

	Összes hónap			Fizetési kategória			Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	56	461	865	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	6 674	76 811	194 880
Köztisztviselési szabs. (196. § (1) a)	1	5	10	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	78	895	2 270
Tiltott prost. (172.§)	4	30	57	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	439	5 048	12 807
Összesen							7 191	82 754	209 957

A személyi költségeken túl figyelembe kell venni az üzemanyag-költségeket is. Az interjúk tanulsága szerint a megyeszékhely szerinti városokban a rendőrkapitányság, a bíróság és a büntetés-végrehajtás épületei közelebb helyezkednek el egymáshoz, mint a kisebb települések esetében. Az előbbi kategóriában egy járőr páros szolgálati ideje alatt kb. 50-60 km-t tesz meg, míg egy kisebb város járőrei 100-120 km-t is megtesznek. Egy szolgálati időt 12 munkaórának tekintettük. Ezeket alsó, illetve felső becslésként használva, illetve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által közzétett²⁰, 2015-ben érvényes üzemanyagárakat, illetve fogyasztási normákat²¹ használva azt kapjuk, hogy a három vizsgált tényálláshoz tartozó

²⁰Forrás:

https://www.nav.gov.hu/nav/szolgáltatások/uzemanyag/uzemanyagarak/2015_ben_alkalmazot20160112.html

²¹ Forrás: http://nav.gov.hu/magyar_oldalak/nav/szolgáltatások/uzemanyag/fogyaszt_normak/gjnorma.html

elővezetések összes üzemanyag költsége 2015-ben 1,4 millió Ft és 50,6 millió Ft között alakult. Az üzemanyag árakat az éves átlagos ESZ-95-ös motorbenzin és gázolaj árak átlagaival számoltunk, amely 358 Ft volt 2015-ben. A fogyasztási normát pedig a benzinüzemű és gázolaj üzemű gépkocsik hengerűrtartalmának átlaga adja, amely 8,73 liter/100 km (lásd a 19. táblázatot).

2.7 KÖZÉRDEKŰ MUNKA KÖLTSÉGE

A Szabstv. két esetben teszi lehetővé közérdekű munka kiszabását. Egyfelől közérdekű munka büntetés szabható ki szabálysértési szankcióként, ha nem állnak fenn azok a feltételek, amelyek az elzárás alkalmazását is lehetetlenné teszik (14-15. §). Ebben az esetben az elkövetőnek a határozat jogerőre emelkedését követően három munkanapon belül kell a lakóhelye szerinti állami foglalkoztatási szervnél jelentkeznie (144. §). Másfelől pedig a kiszabott pénzbírság vagy helyszíni bírság a befizetésre meghatározott határidőn (harminc nap) belül közérdekű munkával megváltható. Az elkövető a határidő lejártát követő harmadik munkanapig jelentkezhet személyesen a lakóhelye szerinti állami foglalkoztatási szervnél (142. §). Amennyiben elmulasztja e határidőket a szabálysértési hatóság az ügy iratait megküldi az érdemi határozatot hozott vagy a hatóság székhelye szerint illetékes járásbíróságnak elzárásra átváltoztatás céljából, ahol a bíróság 45 napon belül dönt (141.§ (8)).

Abban az esetben, ha az elkövető jelentkezik az állami foglalkoztatási szervnél közérdekű munkavégzésre, az állami foglalkoztatási szerv alkalmazottja az elkövető által bemutatott jogerős határozat alapján regisztrálja, megvizsgálja, hogy nem állnak-e fenn közérdekű munkát kizáró feltételek, majd foglalkoztathatósági szakvélemény beszerzését kéri az elkövetőtől. Ha önként kívánja ledolgozni pénzbírság vagy helyszíni bírság mértékét, abban az esetben a szakvélemény díját maga finanszírozza (3300 forint), míg ha közérdekű munkát szabtak ki vele szemben, úgy azt az állam állja.

Ha tizenöt napon belül bemutatja a foglalkoztathatósági szakvéleményt, az állami foglalkoztatási szerv kijelöl számára egy közérdekű foglalkoztatót. Egy állami foglalkoztatási szervnél készített interjú alapján a közérdekű foglalkoztató kijelölésénél igyekeznek figyelemmel lenni az elkövető végzettségére, illetve szabadidejére is. Ezt követően az elkövető a közérdekű foglalkoztatóval egyeztet a munkavégzés feltételeiről, időbeosztásról. Miután teljesítette a meghatározott mennyiségű munkaórát, a foglalkoztató ennek tényét jelzi a foglalkoztatási hivatalnál, amely pedig értesíti a szabálysértési hatóságot.

2015-ben BSR adatok alapján 120 esetben szabtak ki közérdekű munkát tiltott prostitúció miatt és 10 esetben köztisztasági szabálysértés miatt. A kiszabott szankció mértékét órákban kell meghatározni. Az órákat napokban kifejezve (hat óra/nappal számolva) azt kapjuk, hogy a büntetés átlagos mértéke 15,8 nap volt tiltott prostitúció esetében és 7,8 nap volt köztisztasági szabálysértéseknél. Közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt nem szabtak közérdekű munkát 2015-ben. Fontos megjegyezni, hogy a készített interjúk tanulsága szerint bírósági szakaszhoz hasonlóan a hajléktalanokkal szemben induló eljárások

többnyire nem jutnak el közérdekű munka szakaszba, így e kategóriában az alsó becslést ebben az esetben is nullának vesszük.

A kiszabott és be nem fizetett helyszíni bírság, illetve pénzbüntetés mértékét az alábbi táblázat jelzi. Feltételezzük, hogy a be nem fizetett bírságok teljes mértékben átváltoztatásra vagy közérdekű munka megváltásra kerülnek olyan arányban, ahogyan az a BSR szerinti adatokból kitűnik. Eszerint 2015-ben 28 056 darab átváltoztatásból 8 860 darab (31,6%) elzárásra átváltoztatás történt és 19 196 darab (68,4%) közérdekű munka megváltás. Ezek alapján az összes kiszabott és átváltoztatott napok száma 2015-ben 35 023, ami az összes tényállás alapján kiszabott és átváltoztatott napok számának 4,96 százaléka (lásd a 20. és a 21. táblázatot).

A közérdekű munka társadalmi költségeit az egyes intézményeknél felmerülő személyi és dologi kiadások alapján állapítottuk meg. A fővárosi állami foglalkoztató szerv dolgozójával készített interjú alapján a fővárosi foglalkoztatási szervek szabálysértéssel kapcsolatos személyi költsége 63 millió forint, míg dologi költsége 20 millió forint volt 2015-ben. Feltételeztük, hogy a költségek lakosságszám arányosan alakulnak, így ezt az összeget a 2014. évi KSH területi lakossági adatok alapján²² kapott arányszámmal szorozva, azt kaptuk, hogy az állami foglalkoztatási szervek országos szintű szabálysértésekkel kapcsolatos költségei összesen kb. 471 millió forintot tesznek ki. Ebből a tiltott prostitúció miatti eljárások összesen 11 millió, a kisebb fokú közlekedési szabályok megsértése pedig 10,5 millió forintot tett ki, míg a köztisztasági szabálysértések miatt felmerülő költség kb. 1,7 millió forint. Az összegeket a teljes összeg vizsgált/összes aránnyal való szorzatként kapjuk meg (lásd a 22. táblázatot).

2.8 ELZÁRÁS KÖLTSÉGE

Abban az esetben, ha gyorsított eljárásra került sor és az elkövetőt elzárásra büntette a bíróság, kísérő rendőr a tárgyalás után a büntetés-végrehajtási intézetbe vezeti az elkövetőt. A bíróság a jogerős határozatot átadja a jelenlévő előkészítő eljárást lefolytató előadónak, aki szolgálati helyére visszaérkezve lezárja az ügy iratait. Ha nem gyorsított eljárás keretében került kiszabásra elzárás büntetés, a bíróság a jogerős határozatot az előkészítő eljárást lefolytató szabálysértési hatóságnak megküldi, amely értesíti az elkövetőt az elzárás büntetés foganatosításának körülményeiről, úgy, mint a büntetés-végrehajtási intézet megnevezéséről, a megjelenés időpontjáról, továbbá azokról az iratokról és okmányokról, amelyeket kötelező magával vinnie az elzárás foganatosításához. Elzárás büntetés foganatosítása megyei büntetés-végrehajtási intézetekben történnek. A BVOP-val készített interjú tanulsága szerint a büntetés-végrehajtási intézetekben szabálysértési elzárást töltőket elkülönítve kezelik a szabadságvesztésre ítélt bűncselekményt elkövetőktől, azonban kisebb megyei intézetekben erre nem mindig van lehetőség. Az elzárást töltő elkövetők dolgozhatnak, de a rövid időtartam miatt nehéz olyan munkáltatót találni, ahol foglalkoztatni lehetne őket.

²² KSH adatok a 2014. évi területi és országos lakosságszám alakulásáról:
http://www.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd001b.html

2015-ben 804 esetben szabott ki a bíróság összesen 5555 napi elzárást vizsgált tényállások miatt. A BSR szerint kiszabott és a vizsgált esetekre arányosított számokat az alábbi táblázat mutatja. A köztisztasági szabálysértésekre továbbra is igaz, hogy a hajléktalanok ellen induló szabálysértések nem jutnak el elzárásig, így a minimumértékek meghatározásánál nulla értéket vettük figyelembe, azonban a teljes költség kiszámításánál szerepeltettük a táblázatunkban.

8. táblázat Elzárások, napok száma a vizsgált tényállások esetén

	BSR szerint kiszabott		Arányosított	
	Elzárást kiszabó eljárások száma db	Elzárást kiszabott napok száma	Elzárást kiszabó eljárások száma db	Elzárást kiszabott napok száma
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	15	95	1	8
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	148	2470	148	2470
Tiltott prost. (172.§)	641	2990	45	211
Összesen	804	5555	194	2689

Szintén elzárás kiszabására kerül sor abban az esetben, ha az elkövető a kiszabott pénzbírságot vagy helyszíni bírságot határidőn belül nem fizeti meg, vagy nem jelentkezik közérdekű munkára. Ebben az esetben a szabálysértési hatóság a kiszabott büntetés elzárásra átváltoztatását kezdeményezi az illetékes járásbíróságnál. Mint a 16. táblázatban már bemutattuk, 2015-ben összesen 242 millió forintnyi be nem fizetett helyszíni vagy pénzbírság keletkezett a vizsgált tényállások miatt indult eljárásokban, amely összesen 13783 darab eljárásból származott.

A be nem fizetett összegeket az említett 31,6 százalékos elzárásra való átváltoztatási aránnyal számolva, illetve 5000 forint/nappal átváltva összesen 17196 darab nap. A teljes köztisztasági szabálysértésekkel együtt becsléseink szerint összesen 23005 napot töltöttek elzárással tiltott prostitúció, köztisztasági szabálysértések és nem gépjárművel elkövetett kisebb fokú közlekedési szabálysértések miatt.

Az elzárt napok költségét 5909 forint változó költséggel számolva azt kapjuk, hogy az összes elzárási költség kb. 108,8 millió forint, ami összesen 18409 elzárt napnak felel meg (lásd a 24. táblázatot).

Mindezek a számítások azonban csak arra kérdésre válaszolnak, kb. mennyi a három vizsgált tényállás jelen rendszerbeli szankcionálásának végrehajtási változó társadalmi költsége. Ahhoz, hogy meg tudjuk mondani, mennyit lehetne megtakarítani ebből a társadalomnak, arról is nyilatkoznunk kell, milyen alternatív szankcionálási rendszer költségeivel hasonlítjuk a fentieket össze. erről szól a következő fejezet.

3. ALTERNATÍVÁK

3.1 ÚJ SZANKCIÓK

Mivel a szabálysértések veszélyessége a társadalomra kicsiny, a szankciórendszer megtervezésekor különösen fontosnak tartjuk a fokozatosság elvének teljes körű érvényesítését. Ugyancsak fontos lenne, hogy a szabálysértési rendszer minél nagyobb teret engedjen az elkövető tevékeny megbánásnak lehetőségére, az okozott kár és sérelem reparálására anélkül, hogy a költséges és nehézkes szabálysértési eljárási cselekményeket vennénk igénybe.

Itt szeretnénk újra felhívni a figyelmet a nemzetközi példákban (1.2) sokszor alkalmazott, a szociális ellátórendszerrel összekötött komplex megoldások hatékonyságára, hiszen különösen az általunk vizsgált esetek olyan társadalmi problémákból fakadnak, amelyeket a szabálysértési szankciórendszeren nem képes átfogóan kezelni, illetve egyéniesítésre nem alkalmas rigid beavatkozásokkal csak mélyíti azokat.

Így a következő fejezetben igyekszünk egy olyan alternatív szankciórendszert bemutatni, amely a jelenlegi represszív szankciós elemek egy részét feloldva, inkább reparatív jellegű megoldásokat javasol, és nagymértékben csökkenti a szabálysértési eljárások társadalmi költségeit. A jelenlegi eljárást összehasonlításunkban felváltó alternatív szankciórendszer a következő, kötött sorrendben alkalmazható elemekből állna: szóbeli figyelmeztetés, írásbeli figyelmeztetés, pénzbírság vagy helyszíni bírság, közérdekű munka, feltételes elzárás.

Bár az alábbiakban nem kérdőjeleztük meg magát a vizsgált tényállások szankcionálандó voltát, itt is sietünk leszögezni, hogy különösen a szexmunka tiltásával kapcsolatban, még ha a jelen szabályzással szembeni alapjogi kritikától el is tekintünk, komoly nemzetközi szervezetek sorának közpolitikai anyagai a dekriminalizálás mellett foglalnak állást²³.

3.1.1 Szóbeli figyelmeztetés

A jelenlegi rendszerben is létező szóbeli figyelmeztetés intézménye változatlan formában továbbra is megmaradna, miközben azt szerencsés lenne minél több, a tényálláshoz illeszkedő, a szabálysértéssel való felhagyást segítő információval (pl. köztisztasági szabálysértés esetén a nyilvános illemhely helyével, tiltott prostitúció esetén a rendőrkapitányságok által készített munkatérképekben foglalt védett övezetek pontos elhelyezkedésével) kiegészíteni.

3.1.2 Írásbeli figyelmeztetés

²³Ld. pl. http://www.nswp.org/sites/nswp.org/files/10-reasons-decriminalize-sex-work-20150410_0.pdf

Szóbeli figyelmeztetést követő újabb szabálysértés elkövetése esetén, illetve ha az eljáró járőr a magatartást ennél súlyosabbnak ítéli meg, írásbeli figyelmeztetést szabna ki. Az írásbeli figyelmeztetés a szóbeli figyelmeztetéshez képest vett nagyobb elrettentő ereje abban áll, hogy az elkövető írásbeli határozatot kap a szabálysértés elkövetéséről, amiben határozottan és egyértelműen felhívják a figyelmet a szabálysértés elkövetésének tényére, és az újabb szabálysértés elkövetésének következményeire. Az írásbeli figyelmeztetések fontos eleme, hogy az olyan nyelvezettel és stílusban kerüljön megfogalmazásra, amelyből a határozat tartalma az elkövető számára is egyértelmű. Az írásbeli figyelmeztetéshez a szabálysértés elkerülését megkönnyítő, fent már említett információkat is szerencsés lenne csatolni, szintén közérthető megfogalmazásban.

Az írásbeli figyelmeztetés esetén való eljárás a jelenlegi feljelentés vagy helyszíni bírság adminisztrálásához hasonlóan történne. A helyszíni eljárást követően a járőr szolgálati helyén nyomtatványok alapján elkészíti a papíralapú és elektronikus adminisztrációt, azonban a feljelentést nem az illetékes szabálysértési hatóságnak, hanem az elkövetőnek postázza. Abban az esetben, ha az elkövetőn nincs értesítési címe vagy lakcímkártyája, a járőröknél rendelkezésre álló nyomtatványok alapján, helyszínen kerül kiállításra az írásbeli figyelmeztetés. Ezek alapján nem keletkezik nagyobb adminisztrációs költség, azonban az első írásbeli figyelmeztetés esetén a teljes szabálysértési hatósági, bírósági és végrehajtási szakasz költségeivel kevesebb társadalmi költség merült fel.

Három írásbeli figyelmeztetés után kerülne kiszabásra helyszíni bírság vagy feljelentés az intézkedő járőr megítélése szerint, és a jelenlegi rendszerhez hasonlóan elindul a hatósági, bírósági és végrehajtási szakasz. Azon szabálysértések esetén, ahol írásbeli figyelmeztetés került kiszabásra, lehetőség lenne jóvátételre. Eszerint az írásbeli határozatok kézbesítését követő 30 napon belül, ha a szabálysértés jellege lehetővé teszi, lehetőség lenne helyreállítással orvosolni a jogszerűtlen állapotot (reparálható szabálysértések).²⁴

Reparálható szabálysértések esetén a lehetséges jóvátételi módok tényállásonként előre meghatározottak lennének, amelyről az elkövető az írásbeli figyelmeztetéssel együtt kapna tájékoztatást. Több lehetséges jóvátételi mód között az elkövető szabadon választhat. Ilyen jóvátételi mód például a hiányzó a közlekedési forgalomba működtetett kerékpár kötelező kellékeinek bemutatása vagy az azokról készített fényképfelvétel postán való elküldése. Szintén ide tartozhat a megrongált dolog megjavítása, kicserélése, amely esetben megjavított, kicserélt dologról készített fényképfelvételt és a károsult helyreállítást elismerő nyilatkozatát küldi el postán az elkövető. Az általunk vizsgált esetek közül ez a lehetőség elsősorban a kerékpárral elkövetett közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt indított eljárásoknál merül fel, bár itt sem minden esetben. Alább feltételeztük, hogy ezen eljárások fele indul olyan esetben, ahol valóban van lehetőség reparációra. Ha a jóvátétel sikeres, az adott írásbeli figyelmeztetés hatályát veszti.

²⁴ A nemzetközi gyakorlatban a nem reparálható szabálysértések esetére is van lehetőség olyan alternatívát találni, amellyel kiváltható lehet egy írásbeli figyelmeztetés. Ilyen például az Egyesült Királyságban alkalmazott megbánó levél írásának intézménye. (Ministry of Justice 2014)

Ha a szabálysértés elkövetése miatt figyelmeztetett nem ismeri el a szabálysértés elkövetését, a jelenlegihez hasonlóan 8 napos határidő állna rendelkezésére a figyelmeztetés ellen kifogással élni. Kifogás esetén az intézkedő rendőrkapitányság szabálysértési előadója meghallgatja a kifogással élőt és dönt a figyelmeztetés semmisségének megállapításáról vagy a kifogás elutasításáról. Ha a 8 napos határidőn belül egy személy több esetben kerül ugyanazon tevékenység miatt írásbeli figyelmeztetésre, akkor egy jóvátételi cselekménnyel is megválthatná írásbeli figyelmeztetését. A jóvátételi cselekmény határideje az első írásbeli figyelmeztetés kézbesítésétől számíthatna. A jóvátételi cselekményeket a közrendvédelmi szakág szabálysértési előadói regisztrálnák.

Az általunk készített interjúk során kapott tájékoztatás alapján egy levél érkeztetése, illetve egy eljárási cselekmények elektronikus rendszerbe történő regisztrálás összesen nem vesznek igénybe 10 percnél többet, így a megbánó levél vagy helyreállítást igazoló levél érkeztetése és az ezzel kapcsolatos adminisztrációra is 10 percet számolunk. A hiányzó kellékek rendőrkapitányságon történő bemutatása esetén ennél több idővel számolhatunk, hiszen itt a szabálysértési előadónak kellene felvételt készítenie a hiány pótlásáról. Ebben az esetben 20-30 perces eljárási idővel számoltunk.

3.1.3 Pénzbírság, helyszíni bírság

Három írásbeli figyelmeztetés után a negyedik szabálysértés elkövetése esetén az intézkedő járőr vagy helyszíni bírságot szabna ki, vagy feljelentést tesz, és a cselekmény adminisztrálását követően az ügy iratait az illetékes szabálysértési hatóságnak küldi meg, amely a jelenlegi eljárást rend szerint pénzbírságot szab ki, illetve regisztrálja és nyomon követi a szankció végrehajtását. Az általunk javasolt esetben a vizsgálatba bevont tényállásokra nézve csak pénzbírság büntetés lenne kiszabható. A tiltott prostitúció tényállásra nézve ez azt is jelentené, hogy tettenérés esetén sem lehetne megvonni szabadságától az elkövetőt, így nem lenne szükség a gyorsított eljárás keretében alkalmazott rendőrségi fogdában való őrzésre, illetve a tárgyalásra majd a büntetés végrehajtási intézetbe való átkísérésre sem.

Ebben a szakaszban nem jelenik meg többletköltség, azonban elmondható, hogy lényegesen kevesebb ügy kerülne ebbe a szakaszba, ami jelentős költségcsökkenést jelent az eredeti rendszerhez képest.

3.1.4 Közérdekű munka

Abban az esetben, ha az elkövető a pénzbírság vagy helyszíni bírság összegét közérdekű munkával kívánja megváltani, továbbra is a jelenlegi három plusz harminc napos határidő állna az elkövető rendelkezésére. Közérdekű munka büntetés, mint olyan, nem lenne kiszabható, így a közérdekű munka egyetlen formája a pénzbírság vagy helyszíni bírság megváltása lenne. Közérdekű munkát továbbra is 5000 Ft per nap átváltási aránnyal számolunk, azonban méltányossági megfontolásból és a közérdekű munka ösztönzéseképpen 500 vagy 1000 forintos napi ételutalvánnyal biztosítanánk a napi étkezést.

Egy ilyen konstrukció olyanoknak (pl. hajléktalanoknak) is vonzóbbá tehetné a közérdekű munkát, akiknek a megtakarítás híján a közérdekű munkával járó szabadidőmegvonás az étkezést is érintő jövedelemkieséssel járna. Ugyancsak megfontolandónak tartanánk egy olyan opció bevezetését is, mely a közérdekű munka előfeltételeként megszerzendő orvosi igazolás („foglalkoztatási szakvélemény”) díját is megválthatóvá tenné – ez megakadályozhatná, hogy az álljon a közérdekű munka végrehajtása útjába, hogy az érintett ezt az összeget nem tudja kifizetni.

3.1.5 Elzárás

Elzárásra az általunk javasolt alternatív szankciórendszerben csak abban az esetben kerülhetne sor, ha a pénzbírságot vagy helyszíni bírságot az elkövető nem fizette meg, illetve közérdekű munkával sem váltotta meg. A jelenlegi rendszerhez hasonlóan, ha szabálysértési hatóság észlelné a befizetési határidő lejártát anélkül, hogy az elkövető azt befizetette vagy közérdekű foglalkoztatónál ledolgozta volna, az ügy iratait elzárásra átváltoztatásra küldené meg az illetékes bíróságra. Az elzárás nem csak drasztikus és jogdogmatikailag problematikus, de társadalmilag különösen költséges is, így az elzárt napok számának minimalizálása érdekében egy újabb lehetőséget nyitunk a bírság közérdekű munkával való megváltásának. Ha a bíróság elzárásra átváltoztatására alkalmasnak tartja az ügyet, meghatározza az elzárt napok számát, azzal a feltétellel, hogy az elkövetőt bv intézetbe elővezetését megelőzően nyilatkoznatni kell, hogy vállalja-e a bírság összegének közérdekű munkával való megváltását. Ha az elkövető igenlően válaszol, akkor elővezetését az állami foglalkoztatási szervhez kellene foganatosítani, ahol a jelenlegi eljárásnak megfelelően regisztrálják, és kéri az orvosi szakvélemény bemutatását. Ha az elkövető nem jelenne meg az orvosi szakvéleménnyel vagy a megbeszélte időpontban a közérdekű foglalkoztatónál, akkor jelenlegi rendszerhez hasonlóan az elkövetőt elzárás céljából bv intézetbe vezetnék elő.

3.2 A JAVASOLT ALTERNATÍVÁKKAL JÁRÓ KÖLTSÉGEK

3.2.1 Helyszíni eljárás

Feltételezzük, hogy a szabálysértést elkövetők, illetve a járőrök viselkedése nem változna, így a vizsgált tényállások tekintetében továbbra is ugyanannyi szóbeli figyelmeztetés kerülne kiszabásra.

A jóvátételi költségek kiszámításához feltételezzük, hogy, mivel érdekükben áll, minden elkövető elismeri a szabálysértés elkövetését, és hogy minden reparálható szabálysértést elkövető jóváteszi a szabálysértést. Az összes nem gép meghajtású járművel elkövetett szabálysértések száma az összes közlekedési szabálysértések 4,43 százaléka, amelyekből feltételezzük, hogy mindegyik eset kerékpárral került elkövetésre. feltételezésünk szerint ezen esetek fele reparálható, továbbá feltesszük, hogy ezen szabálysértések 50-50 százalékban kerülnek bemutatással, illetve fényképfelvétel elküldésével reparálásra így

összesen országos 5746 darab ügyet tesznek jóvá az elkövetők. A fent említett 10, illetve 20-30 perces eljárási időtartammal számolva a jóvátétel adminisztratív költsége összesen 2 millió Ft és 5 millió Ft között mozog (lásd a 25. és 26. táblázatot).

3.2.2 Hatósági eljárás

A társadalmi költségek szempontjából az alternatív rendszer legfőbb hozzáadott értéke, hogy lényegesen kevesebb ügy jut el hatósági szakaszba, hiszen a legtöbb eset írásbeli figyelmeztetéssel zárul. A Legfőbb Ügyészség tájékoztatója szerint²⁵ 2014-ben a büntetett előéletű bűnelkövetők aránya 25 százalék volt. A korábbi legfőbb ügyészi tájékoztatók az egyes bűncselekmény kategóriákban ennél csak alacsonyabb visszaesési arányokról számoltak be, így ezt az arányt használtuk. Ez az arány alulbecsli a valós visszaesési arányt, mivel bűncselekmények esetében valószínűleg alacsonyabb visszaesési ráta jellemző. Különösen nagy lehet a visszaesési arány az általunk vizsgált csoportoknál, azonban ennek mértékére részletes adatok hiányában nem tudunk pontos becslést adni. Azonban, hogy jobban közelítsük a valós eredményeket, tényállásonként eltérően 50 és 75 százalékos visszaesési arányra is készítettünk becslést.

Első írásbeli figyelmeztetést kapna az összes eddig vizsgált eljárás alá vont személy, ahol a közlekedési szabálysértések számát a reparálható szabálysértések számával csökkentettük, ugyanis feltételeztük, hogy akinek van lehetősége, az élni is fog a jóvátétel lehetőségével. A köztisztasági szabálysértések száma továbbra is a budapesti hajléktalanokra arányosított eljárási számot jelöli. Az alábbi táblázat foglalja össze visszaesési arányonként a hatósági szakaszba kerülő ügyek számát.

9. táblázat Feltételezett visszaesési arányok hatása a írásbeli figyelmeztetésen túljutó ügyek számára

Visszaesési arány: 25%				
	1	2	3	HB/pénzbírság
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	25040	6260	1565	391
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	2213	553	138	35
Tiltott prost. (172.§)	3634	909	227	57
Összesen	30886	7722	1930	483
Visszaesési arány: 50%				
	1	2	3	HB/pénzbírság
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	25040	12520	6260	3130
Köztisztasági szabs (196. § (1) a)	2213	1106	553	277
Tiltott prost. (172.§)	3634	1817	909	454
Összesen	30886	15443	7722	3861
Visszaesési arány: 75%				

²⁵ Tájékoztató a 2014. évi bűnözésről, Legfőbb Ügyészség, 2015. 28. o.
<http://ugyeszseg.hu/repository/mkudok6797.pdf>

	1	2	3	HB/pénzbírság
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	25040	18780	14085	10564
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	2213	1659	1245	933
Tiltott prost. (172.§)	3634	2726	2044	1533
összesen	30886	23165	17373	13030

A 25 százalékos visszaesési aránnyal számolva az új per eredeti esetszám hányadosa 1,56 százalék, az 50 százalékos visszaesési aránnyal számolva 12,5, míg 75 százalékos visszaesési aránnyal számolva 42,2 százalék. Mivel az eljárási költségek arányosak az esetszámmal, ezért feltételezzük, az új eljárási költségek ezen arányszámok szerint alakulnak.

A nem gépjárművel elkövetett közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése (224.§) esetén a 25 és 50 százalékos visszaesési arányok tűnnek életszerűbbnek, mivel itt az elkövetők – a másik két vizsgált tényállással ellentétben – a szabálysértéseket nem egy meghatározott élethelyzetből fakadóan követik el. A 25 százalékos visszaesési arány alsó értéke adja a becslés alsó határát, az 50 százalékos visszaesési arány felső értéke pedig a becslés felső értékét. A középértéket a két visszaesési arány középértékének átlagával számoltuk. A visszaesési arányok szerinti új eljárási költségek és az eredeti költségekhez képest vett különbségek az új esetszámmal arányosan a következőképpen alakulnak:

10. táblázat Megtakarítások különböző tényállások esetén: közlekedés

Közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, nem gépjárművel elkövetett esetek, új költségek			Közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése, nem gépjárművel elkövetett esetek, különbség		
Visszaesési arány		Visszaesési arány	Visszaesési arány		Visszaesési arány
25%		50%	25%		50%
alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
1 194	6 207	13 038	75 220	82 069	91 263

Vagyis az összes megtakarítható költség a nem gépjárművel elkövetett közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése tekintetében 75,2 és 91,2 millió forint között alakul.

Tiltott prostitúció esetén 50 és 75 százalékos visszaesési aránnyal számolva az előkészítő eljárások lefolytatása kapcsán felmerülő költségekben 48,2 és 53,6 millió forint közötti összeget lehet megtakarítani.

11. táblázat Megtakarítások különböző tényállások esetén: tiltott prostitúció

Tiltott prostitúció, új költségek			Tiltott prostitúció, különbség		
Visszaesési arány		Visszaesési arány	Visszaesési arány		Visszaesési arány
50%		75%	50%		75%
alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
6 894	19 428	39 110	48 255	51 623	53 595

Szintén megtakarítható az új rendszerben a fent részletezett fogda, a gyorsított eljárás miatt felmerülő elővezetés és kísérés költségei, illetve a bírósági titkár és ügyintéző eljárási

költségei, hiszen az új rendszer szerint e tényállás szerinti cselekmény is csak helyszíni bírsággal vagy pénzbírsággal büntethetőek. Az összes megtakarítható társadalmi költség így összesen 70,9 millió Ft és 87,5 millió Ft között alakul, amit az alábbi táblázat részletez.

12. táblázat További megtakarítás elővezetési és eljárási költségek, tiltott prostitúció

	Tiltott prostitúció, különbség részletezve (e Ft)		
	alsó	közép	felső
Előkészítő eljárás	48 255	51 623	53 595
Elővezetés, kísérés	10 566	14 811	20 008
Fogda költség	7 924	7 924	7 924
Bírósági költség	4 109	5 193	6 005
	70 853	79 551	87 531

A köztisztasági szabálysértések esetén szintén az 50 százalékos visszaesési arány alsó határával, illetve az 75 százalékos visszaesési arány felső határával számolva az új eljárási költségek és az eredeti költséghez mért különbségek a következőképpen alakulnak:

13. táblázat Megtakarítások különböző tényállások esetén: köztisztaság

Köztisztasági szabálysértés, budapesti hajléktalanokra, új költségek			Köztisztasági szabálysértés, budapesti hajléktalanokra, különbség		
Visszaesési arány		Visszaesési arány	Visszaesési arány		Visszaesési arány
50%		75%	50%		75%
alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
6 049	15 689	27 996	38 365	41 689	42 345

Ezek alapján a javasolt alternatív rendszerrel 38,4 és 42,3 millió Ft közötti összeget lehetne megtakarítani.

Végrehajtási szakasz

Azt, hogy az új rendszer szerint kiszabott pénzbírságok vagy helyszíni bírságok számából hány darab kerül végrehajtási szakaszba, a BSR szerinti helyszíni bírság és pénzbírság átlagos be nem fizetési arányait felhasználva számoltuk ki. Vagyis, azzal a feltételezéssel éltünk, hogy az elkövetők befizetési hajlandósága nem változik. Ez azonban nem feltétlenül van így. Azok az elkövetők, akik negyedik alkalommal is elkövetik a szabálysértést, valószínűsíthetően kisebb arányban fizetik be bírságot, mint azt a jelenlegi aggregált BSR adatok implicálják. Mivel azonban nem áll rendelkezésünkre egyéni szintű adat az elkövetők visszaesési és befizetési hajlandóságáról, ezért a BSR-ben szereplő arányokból kényszerülünk kiindulni. Ebben tényállásonként elérhetőek a kiszabott helyszíni bírság, illetve pénzbírság mennyisége, összes értéke, illetve a befizetett bírság összes értéke, amelyekből könnyen kiszámolható, hogy az elkövetők milyen arányban fizetik be a bírságokat. Ezen arányszámokat felhasználva

kapjuk meg a be nem fizetett bírságok számát és a be nem fizetési arányokat, amelyet a következő táblázat foglal össze.

14. táblázat Be nem fizetési arányok a vizsgált tényállásokban

	Be nem fizetett darab	Be nem fizetett érték (e Ft)	Be nem fizetési arány
Közl. sz. kisebb fokú (224.§), nem gépj	9 721	115 410	34%
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), bp, hajl	1 454	19 068	79%
Köztisztasági szabs (196. § (1) a)	16 695	218 872	79%
Tiltott prost. (172.§)	2 607	107 598	98%

Ahogy arról fentebb már volt szó, a BSR adataiból következtethetünk arra, hogy a kiszabott szankciók milyen arányban kerülnek elzárásra átváltoztatásra, illetve a közérdekű munkával való megváltásra. Ezek szerint a, mint említettük, jobb híján számításaink során felhasznált adatok szerint 68,4 százalék kerül közérdekű munkával való megváltásra és 31,6 százalékot változtatnak át elzárásra. Ugyancsak e szorzókat használva az alábbi táblázat mutatja az új rendszer szerinti a közérdekű munkával és elzárással végződő ügyek számát a visszaesési arányok szerinti bontásban.

15. táblázat új rendszer szerinti a közérdekű munkával és elzárással végződő ügyek a visszaesési arányok szerinti bontásban

Visszaesési arány	25%						
	1	2	3	HB/pénzbírság	VH	Közérdekű munka	Elzárás
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	25040	6260	1565	391	132	90	42
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	2213	553	138	35	27	19	9
Tiltott prost. (172.§)	3634	909	227	57	55	38	18
Összesen	30886	7722	1930	483	214	147	68
Visszaesési arány	50%						
	1	2	3	HB/pénzbírság	VH	Közérdekű munka	Elzárás
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	25040	12520	6260	3130	1052	720	332
Köztisztasági szabs (196. § (1) a)	2213	1106	553	277	217	149	69
Tiltott prost (172.§)	3634	1817	909	454	444	304	140
Összesen	30886	15443	7722	3861	1713	1172	541
Visszaesési arány	75%						
	1	2	3	HB/pénzbírság	VH	Közérdekű munka	Elzárás
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	25040	18780	14085	10564	3551	2429	1121
Köztisztasági szabs (196. § (1) a)	2213	1659	1245	933	733	502	232
Tiltott prost (172.§)	3634	2726	2044	1533	1498	1025	473
Összesen	30886	23165	17373	13030	5782	3956	1826

3.2.3 Bírósági költségek

Mivel az új rendszerben elzárás büntetés nem kerülne kiszabásra, a bírósági eljárás költségét az elzárásra átváltoztatással végződő ügyek száma határozná meg. Az eljárások öltégeit tekintve továbbra is a bírósági titkárok és ügyintézők béreit vettük figyelembe, és interjúk tanulságára hagyatkozva továbbra is feltettük, hogy egy eljárás mind a bírósági titkár, mind pedig az ügyintéző számára egy órát vesz igénybe. Ezek alapján az új esetszámokat alapul véve azt kapjuk, hogy a bírói eljárás költsége 361 ezer és 2,8 millió Ft közé csökken, amivel 10 és 13 millió Ft közötti összeg takarítható meg. A tényállások szerinti alsó és felső értékeket a már említett visszaesési rátákkal számoltuk, illetve továbbra is a már említett bírósági titkári és államigazgatási dolgozói ügyintézői illetmény alsó és felső kategóriáival számoltuk, míg a középsső értéket ezek átlaga adja (lásd a 34. és 35. táblázatot).

3.2.4 Elővezetések

Az új elővezetések költségeit az eredeti elzárt és új rendszer szerinti elzárt napok számának arányát felhasználva számítottuk ki. Ezek alapján összesen 7 millió és 1744 millió Ft közötti összeget lehetne megtakarítani (lásd a 36. táblázatot).

Ugyanilyen arányokkal számolva az üzemanyag költségek tekintetében 1,3 és 42 millió Ft közötti összeg spórolható (lásd a 37. táblázatot).

3.2.5 Közérdekű munka költsége

A közérdekű munkából fakadó új költségeket úgy kapjuk meg, hogy az eredetileg közérdekű munkát kiszabott, illetve a bíróságokat közérdekű munkával kiváltott napok számát arányosítjuk az új rendszer szerinti bírságot közérdekű munkával kiváltó napok számához és ezek arányában vesszük az eredeti költségeket. A lenti táblázat mutatja azon esetek számát, amelyekben az elkövetők a bírságok összegét közérdekű munkával váltják meg. Feltételeztük, hogy az új rendszerben a jelenlegihez hasonló mértékű helyszíni és pénzbírság kerül kiszabásra. Az átlagos bírságok mértékét a következő táblázat mutatja tényállásonként.

16. táblázat Átlagos bírságok

	Átlagos HB mértéke	Átlagos HB napokban	Átlagos pénzbírsá g mértéke	Átlagos pénzbírság napokban	Átlagos HB és pénzbírság együtt
Közl. sz. kisebb fokú (224.§), nem gépj	10 131 Ft	2,0	24 145 Ft	4,8	3,4
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), bp, hajl	12 714 Ft	2,5	16 668 Ft	3,3	2,9
Tiltott prost. (172.§)	35 410 Ft	7,1	61 875 Ft	12,4	9,7

Az új ügyek számát az átlagos helyszíni bírság és pénzbírság értékével beszorozva megkapjuk az új összes közérdekű munkával töltött napok számát. Ezek alapján az új költségek 2,5 és 9,3 millió Ft közötti intervallumra csökkennének, amivel 14,1 és 20,9 millió Ft lenne megtakarítható (lásd a 39. táblázatot).

3.2.6 Elzárás költsége

Az új elzárt napok számát a közérdekű munka számához hasonlóan a fenti táblázat esetszámának és az átlagos napok számának szorzatával számoltuk ki a fent említett visszaesési rátával és naponként 5909 Ft változó költséggel számolva. Ezek alapján legalább 70,8 millió Ft lenne megtakarítható akkor, ha az elzárásra átváltoztatást csak a legvégső esetben alkalmaznánk, mint büntetést (lásd a 40. táblázatot).

4 DISZKUSSZIÓ ÉS JAVASLATOK

4.1 ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATOK

A teljes eljárás költségét és az alternatív szankciórendszer szerinti költségeket tényállásonkénti bontásban a következő táblázatok tartalmazzák. A három táblázatban a „különbség” oszlop középértéke a „rég” és az „új” középérték különbsége, de az alsó és a felső korlát a szélsőértékek különböző kombinációból is adódhat, és ezért akár lényegesen nagyobb lehet, mint a két alsó-, ill. a két felsőbecslés különbsége.

17. táblázat Megtakarítások, közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése (224.§), nem gépjárművel elkövetett esetek

RÉGI				ÚJ				KÜLÖNBSÉG			
	Összesen (e Ft)				Összesen (e Ft)				Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső		alsó	közép	felső		alsó	közép	felső
Helyszíni eljárás	17 488	31 688	52 496	Helyszíni eljárás	19 453	34 901	57 456	Helyszíni eljárás	-39 968	-3 213	33 043
Előkészítő eljárás	-	-	-	Előkészítő eljárás	-	-	-	Előkészítő eljárás	-	-	-
Szabálysértési eljárás (dologi költségekkel együtt)	76 413	88 276	104 301	Szabálysértési eljárás (dologi költségekkel együtt)	1 194	6 207	13 038	Szabálysértési eljárás (dologi költségekkel együtt)	63 375	82 069	103 107
Bíróság	6 100	7 241	8 383	Bíróság	83	441	907	Bíróság	5 193	6 800	8 300
Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	7 944	94 531	241 867	Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	15 0	7 686	34 732	Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	-26 788	86 845	241 717
Közérdekű munka	10 535	10 535	10 535	Közérdekű munka	20 6	926	1 646	Közérdekű munka	8 889	9 609	10 329
Elzárás	46 863	46 863	46 863	Elzárás	84 1	3 785	6 730	Elzárás	40 133	43 078	46 022
Összesen	165 344	279 135	464 444	Összesen	21 085	50 161	107 779	Összesen	57 565	228 974	443 359

18. táblázat Megtakarítások, Köztisztasági szabálysértés (196. §), Budapest, hajléktalanok

RÉGI		ÚJ		KÜLÖNBSÉG	
	Összesen (e Ft)		Összesen (e Ft)		Összesen (e Ft)

	alsó	közép	felső		alsó	közép	felső		alsó	közép	felső
Helyszíni eljárás	1 465	2 489	3 949	Helyszíni eljárás	1 465	2 489	3 949	Helyszíni eljárás	-2 484	0	2 484
Előkészítő eljárás	-	-	-	Előkészítő eljárás				Előkészítő eljárás	-	-	-
Szabálysértési eljárás	48 395	57 378	66 361	Szabálysértési eljárás	6 049	15 689	27 996	Szabálysértési eljárás	20 399	41 689	60 312
Bíróság	0	1 067	1 235	Bíróság	0	354	632	Bíróság	-632	713	1 235
Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	93	1 101	2 817	Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	16	80	307	Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	-214	1 021	2 801
Közérdekű munka	0	1 745	1 745	Közérdekű munka	0	492	984	Közérdekű munka	-984	1 253	1 745
Elzárás	0	7 166	7 166	Elzárás	0	2 011	4 021	Elzárás	-4 021	5 155	7 166
Összesen	49 952	70 945	83 273	Összesen	7 531	21 115	37 890	Összesen	12 062	49 830	75 742

19. táblázat Megtakarítások, Tiltott prostitúció (172.§):

RÉGI				ÚJ				KÜLÖNBSEG			
	Összesen (e Ft)				Összesen (e Ft)				Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső		alsó	közép	felső		alsó	közép	felső
Helyszíni eljárás	1 470	2 498	3 964	Helyszíni eljárás	1 470	2 498	3 964	Helyszíni eljárás	0	0	0
Előállítás, kísérés	10 566	14 811	20 008	Előállítás, kísérés	0	0	0	Előállítás, kísérés	10 566	14 811	20 008
Előkészítő eljárás (fogdaköltséggel)	55 148	71 050	92 704	Előkészítő eljárás (fogdaköltséggel)	6 894	19 428	39 110	Előkészítő eljárás (fogdaköltséggel)	16 038	51 622	85 810
Szabálysértési eljárás	-	-	-	Szabálysértési eljárás	-	-	-	Szabálysértési eljárás	-	-	-
Bíróság	4 109	5 193	6 005	Bíróság	278	723	1 291	Bíróság	2 818	4 470	5 727
Elővezetések	522	6 213	15 895	Elővezetések	77	1 999	7 893	Elővezetések	-7 371	4 214	15 818
Közérdekű munka	11 083	11 083	11 083	Közérdekű munka	1 970	4 310	6 650	Közérdekű munka	4 433	6 773	9 113
Elzárás	54	54	54	Elzárás	8	17	27	Elzárás	27	37	46

	755	755	755		056	623	189		566	132	699
Összesen	137	165	204	Összesen	18	46	86	Összesen	52	119	184
	653	604	415		745	582	098		736	022	489

4.2 DISZKUSSZIÓ

Számításaink legfőbb tanulsága, hogy a három vizsgált tényállás üldözése jelentős társadalmi erőforrásokat emészt fel: éves szinten a közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése (224.§), nem gépjárművel elkövetett aleseteinek üldözése 164-464 millió forintba, a budapesti hajléktalanokat érintő köztisztasági szabálysértési tényállások üldözése 50-83 millió forintba, a tiltott prostitúció üldözése pedig 138-204 millió forintba kerül a társadalomnak.

Az ezekre a tényállásokra számítva összesen évi 353-752 millió forintos társadalmi költségek közül kiemelkednek egyrészt az előkészítési- ill. a szabálysértési eljárás, más részről az elzárás költségei: ez a két tétel együttesen a költségek 50-90 százalékát teszi ki. Az előbbieket a rendőrségnél ill. a járási hatóságnál a szabálysértési ügyintézésrel töltött sokezer munkaóra, az utóbbiakat az elzárás magas társadalmi költségei növelik naggyá.

A három tényállás közül érdemes kiemelni a hajléktalanokat érintőt. Itt még a hatósági szempontból is különösen fontos lenne az elterelés és az ellátórendszerbe való bevonás, mert esetükben a jelen rendszerben a szabálysértési szankciók nem csak a preventív és reparatív funkciója nem tud megvalósulni, hanem a represszív sem, hiszen ezek közül az ügyek közül a legtöbb úgy ad munkát a hatóságoknak, hogy az ügy a (kétséges értékű) szankcióig nem képes eljutni.

Bár módszertanunk mindent forintba számol át, tanulságos az eredményeket úgy is interpretálni, hogy, ha az itt tárgyalt teendők kiesnének, az érintett hatóságoknál jelentős kapacitás szabadulna fel: az előadók átcsoportosításával a rendőrségnél súlyosabb büntetőjogi tényállásokkal gyanúsított elkövetők üldözésére nyílna több mód, a járási hatóságnál és a bíróságnál felgyorsulhatna egyéb ügyek intézése, a bv intézetekben pedig némileg enyhülhetne a zsúfoltság.

Bár a vizsgált tényállások között van olyan, amely esetében a teljes dekriminalizálás mellett is erős érvek sokasága hozható fel (elsősorban a szexmunka szankcionálására gondolunk itt), tanulmányunkban azokat is meg kívántuk szólítani, akik abból indulnak ki, hogy e tényállások üldözése közérdek. Súlyos, a szabálysértéseknek a vizsgált tényállásokon messze túl mutató körét érintő problémának látjuk, hogy miközben a törvény a vizsgált cselekményeket kriminalizálja, nem rendeli hozzá azokat a helyreállító igazságszolgáltatási, illetve speciális prevenciót és fennálló társadalmi normáknak való megfelelést elősegítő szankciókat, amiket a büntető eljárás lehetővé tesz (pl. közvetítői eljárás), továbbá olyan szankciókat, mint a felfüggesztett szabadságvesztés vagy a próbára bocsátás.

Ezért azonosítottunk mindegyik esetén alternatív, legvégső esetben még mindig elzárással fenyegető, de a fokozatosság elvét jóval inkább figyelembe vevő, ahol csak lehet, a

helyreállító igazságszolgáltatás elvét érvényesítő, humánusabb alternatív szankciórendszert. Ennek központi eleme a három, dokumentált írásbeli figyelmeztetés, mielőtt pénzbüntetésre kerülne a sor. Úgy találtuk, hogy egy ilyenre való áttérés nem csak a potenciális önkényeskedés lehetőségét csökkentené, hanem jelentős társadalmi megtakarítással járna: a három vizsgált tényállásban 58-443, 12-76, ill. 53-184 millió forintot lehetne még így is megtakarítani.

A fenti néhány tíz- vagy százmilliós összegek országos összefüggésben csekélynek tűnhetnek, de ez félrevezető: ha tanulmányunkra egy, a szabálysértésekkel kapcsolatos eljárások és szankciók egész rendszerének megreformálását célzó erőfeszítés első lépéseként tekintjük, és eredményeinket „felszorozzuk”, igen jelentős megtakarítható összegek adódnak.

Ezt illusztrálja a következő táblázat, mely a hajléktalanokat érintő budapesti köztisztasági szabálysértések üldözésének társadalmi költségét az összes köztisztasági szabálysértés számával és az összes szabálysértés üldözésének társadalmi költségeivel veti össze. Bár az utóbbiakra adódó összegek inkább tájékoztató jellegűek, hiszen ezek között a közrend szempontjából súlyosabb, egyértelműbben üldözendő tényállások is bőven vannak, és ezekre nem végeztük el jogalkotó számára potenciálisan elfogadható alternatívák azonosításának feladatát sem, jól látható, hogy az összes szabálysértés esetén már évente 6-10 milliárd forintos, legalább részben megtakarítható (változó, végrehajtási költségekre szorítkozó) társadalmi kiadásról beszélünk.

20. táblázat A szabálysértések szankcionálásához köthető költségek a vizsgált tényállásokon túl

Kategória	Összes szabálysértés			Köztisztasági szabálysértés (196. §)			Köztisztasági szabálysértés (196. §), bp, hajléktalanok		
	Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Helyszíni eljárás	661 209	1 125 507	1 788 680	12 300	22 233	36 776	1 465	2 489	3 949
Szabálysértési eljárás	4 225 387	5 152 722	6 279 240	555 487	658 600	761 713	48 395	57 378	66 361
Bíróság	324 624	244 978	283 581	10 309	12 238	14 166	0	1 067	1 235
Elővezetések (üzemanyagköltséggel)	24 105	286 831	733 880	1 062	12 637	32 334	93	1 101	2 817
Közérdekű munka	470 699	470 699	470 699	20 032	20 032	20 032	0	1 745	1 745
Elzárás	663 896	663 896	663 896	82 252	82 252	82 252	0	7 166	7 166
Összesen	6 369 919	7 944 632	10 219 976	681 442	807 992	947 273	49 952	70 945	83 273

Reméljük, hogy tanulmányunkkal sikerült hozzájárulnunk ahhoz, hogy meggyőzzük az olvasót arról, hogy hazánkban lehetséges egy olyan, a szabálysértésekre vonatkozó humánusabb szankciórendszerre való átállás, mely esetén a kecske is jóllakik, a káposzta is megmarad; mely úgy védi a közrendet, hogy kevésbé teszi lehetővé a hatóságok erre hajlamos dolgozóinak marginális csoportok, különösen a roma kisebbség, a hajléktalanok és a szexmunkások diszkrecionális üldözését, és közben több százmillió forint értékű erőforrást szabadít fel arra, hogy a közrendet lényegesen jobban sértő bűnöket üldözzön segítségével a hatóság.

Ugyancsak reméljük, hogy tanulmányunkat haszonnal forgatják majd azok is, akik egyszer a szabálysértési tényállások szankcionálásának egy, a magyar büntetőjog rendszeréhez és hagyományaihoz jobban illeszkedő, az elterelés, a szociális segítségnyújtás, a fokozatosság és a reparatív igazságszolgáltatás irányába elmozduló reformján dolgoznak majd.

5 RÉSZLETES KÖLTSÉGTÁBLÁZATOK

A teljesség kedvéért és hogy az olvashatóságot ne nehezítse, itt mutatjuk be a 2. és 3. részben tárgyalt összegek ott csak a folyószövegben tárgyalt részét, táblázatos formában.

21. táblázat Járási hivatalnál felmerülő bérköltség összesen

Fő/járás		Összes járás	Összes fő	Havi bér/fő (Ft)			Éves bér/fő (e Ft)			Éves bér összesen (e Ft)		
				alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
0,5	állami tisztviselő osztályvezető	198	99	275 100	366 800	458 500	3 301	4 402	5 502	326 819	435 758	544 698
4,2	állami tisztviselő	198	831,6	166 206	192 406	218 606	1 994	2 309	2 623	1 658 605	1 920 060	2 181 515

22. táblázat Bérek a hivatali eljárásban

	Éves bér összesen (e Ft), arányosítva (köztiszt, hajléktalan, BP)		
	alsó	közép	felső
Állami tisztviselő osztályvezető	7 926	10 569	13 211
Állami tisztviselő	40 227	46 568	52 909
Összesen	48 153	57 137	66 120

23. táblázat Járási hivatal eljárási költsége összesen, budapesti hajléktalanok ellen indított köztisztasági szabálysértési ügyek

Összesen (e Ft) (köztiszt, hajléktalan, BP)		
alsó	közép	felső
48 395	57 378	66 361

24. táblázat Fizetési kategóriák, költségbecslések

	Összes hónap	Fizetési kategória						Összesen (e Ft)		
		alsó		közép		felső		alsó	közép	felső
Tiltott prost (172.§):elővezetés, kísérés	89	118 984 Ft		166 793 Ft		225 310 Ft		10 566	14 811	20 008

25. táblázat Bérek az előkészítő eljárásban

		Beosztás				Hónap			Év			Arányosított		
	Országosan összes fő	Megnevezés	Fizetési kategória			Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)		
			alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Előkészítő eljárás lefolytatása	432	tiszthelyettes	118 984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft	51 401	72 054	97 334	616 813	864 654	1 168 008	28 267	39 626	53 528
	184	tiszt	187 337 Ft	232 245 Ft	308 852 Ft	34 470	42 733	56 829	413 639	512 797	681 946	18 956	23 501	31 252

26. táblázat Költségbecslések az előkészítő eljárásban, tiltott prost.

Előkészítő eljárás (e Ft)		
alsó	közép	felső
47 224	63 126	84 780

27. táblázat Fogdaköltség, arányosítva

	Órák száma	Személy	Átlagos nap/személy	Napi költség (Ft)	Összesen (Ft)	Arányosítva
Rendőrségi fogdaköltsége	199611	4927	1,688070834	5 909	49 149 000	7 924

28. táblázat *Bíróági titkárok időköltége*

Bíróági titkár										
					Fizetési kategória			Összesen (e Ft)		
Tényállás	Típus	db ügy	óra/ ügy	összes óra	alsó	közép	felső	alsó	köz ép	fels ő
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	átváltott atás	3070	1	3070	179 549 Ft	218 023 Ft	256 498 Ft	3 168	3 847	4 526
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	átváltott atás	452	1	452	179 549 Ft	218 023 Ft	256 498 Ft	467	567	667
Tiltott prost. (172.§)	eljárás	1 245	1	1245	179 549 Ft	218 023 Ft	256 498 Ft	1 284	1 559	1 835
	átváltott atás	823	1	823	179 549 Ft	218 023 Ft	256 498 Ft	849	1 032	1 214

29. táblázat *Bíróági adminisztráció időköltége*

Adminisztráció										
					Fizetési kategória			Összesen (e Ft)		
Tényállás	Típus	db ügy	óra/ ügy	összes óra	alsó	közép	felső	alsó	közé p	felső
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	átváltott atás	3070	1	3070	166 206 Ft	192 406 Ft	218 606 Ft	2 932	3 395	3 857
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	átváltott atás	452	1	452	166 206 Ft	192 406 Ft	218 606 Ft	432	500	568
Tiltott prost. (172.§)	eljárás	1 530	1	1530	166 206 Ft	192 406 Ft	218 606 Ft	1 189	1 692	1 922
	átváltott atás	823	1	823	166 206 Ft	192 406 Ft	218 606 Ft	786	910	1 034

30. táblázat *Bíróági költségek összesen*

	Összesen (e Ft)		
Tényállás	alsó	közép	felső
Közl. kisebb fokú (124.§)	6 100	7 241	8 383
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	0	1 067	1 235
Tiltott prost. (172.§)	4 109	5 193	6 005
Összesen	10 209	13 501	15 622

31. táblázat Elővezetessel töltött idő a vizsgált szabálysértési kategóriákban

	Be nem fizetés aránya	Hónapok		
		alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	33,0%	56	461	865
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	0,38%	1	5	10
Tiltott prost. (172.§)	2,17%	4	30	57
Összes		170	1397	2624

32. táblázat Elővezetések üzemanyagköltsége

	Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	1 270	17 720	46 987
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	15	206	547
Tiltott prost. (172.§)	83	1 165	3 088
Összesen	1 368	19 091	50 622

33. táblázat Kiszabott ill. átváltoztatott közérdekű munkanapok a vizsgált szabálysértési kategóriákban és összesen

	Kiszabott 2015				Átváltoztatott 2015			Összes
	db	óra	nap	átlag nap		be nem fizetés összesen (e Ft)	nap	nap
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	0	0	0		Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	115 410	1579 3	15793
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	0,87	41	7	7,8	Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	19 068	2609	2616
Tiltott prost. (172.§)	120	11 345	189 1	15,8	Tiltott prost. (172.§)	107 598	1472 4	16615
Vizsgált összes	120,87	1138 5	189 8	15,7	Vizsgált összes	223 008	3051 7	35023
Kiszabott összes	1 893	154 889	258 15	13,6	Átváltoztatott összes	4 967 717	6797 85	70560 0
Vizsgált / összes arány	6,39%	7,35 %	7,3 5%		Vizsgált / összes arány	4,49%	4,49 %	4,96%

34. táblázat Be nem fizetés aránya a vizsgált tényállások esetén

	Összes db	Összes be nem fizetés érték (e Ft)	Be nem fizetett arány
Közl. sz. kisebb fokú (224.§), nem gépj	9 721	115 410	34%
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), bp, hajl	1 454	19 068	79%
Tiltott prost. (172.§)	2 607	107 598	98%

35. táblázat Közérdekű munka költsége a vizsgált tényállások esetén

	Közérdekű munka költsége Összesen (e Ft)
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	10 535
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	1 745
Tiltott prost. (172.§)	11 083
Vizsgált összes	23 364
Összes szabálysértés	470 699

36. táblázat Elzárás költsége a vizsgált tényállások esetén

		Elzárt napok száma	Ft/nap	Összesen
Közl. sz. kisebb fokú (224.§), nem gépj.	BSR szerint be nem fizetett (HB+pénzbünt)	7289	5 909 Ft	81 690
	Elzárás kiszabott	641	5 909 Ft	561
	Összesen	7930		82 252
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), bp, hajl		Elzárt napok száma	Ft/nap	Összesen
	BSR szerint be nem fizetett (HB+pénzbünt)	1204	5 909 Ft	7 117
	Elzárás kiszabott	8	5 909 Ft	49
	Összesen	1213		7 166
Tiltott prost. (172.§)		Elzárt napok száma	Ft/nap	Összesen (e Ft)
	Bsr szerint be nem fizetett (HB+pénzbünt)	6796	5 909 Ft	40 159
	Elzárás kiszabott	2470	5 909 Ft	14 596
	Összesen	9266	5 909 Ft	54 755
Összesen		18409		108 784

37. táblázat A reparálás addicionális végrehajtási költségei a vizsgált közlekedési szabálysértési tényállás esetén

	db ügy	Beosztás	Perc/ügy			Összes óra			db havi bér			Bér/hó		
			alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Bemutatás	5746	tiszthelyettes	20	25	30	1915	2394	2873	11,0	13,8	16,5	118984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft
Levél adminisztrálás	5746	tiszthelyettes	10				958			5,5		118984 Ft	166 793 Ft	225 310 Ft

38. táblázat A reparálás addicionális költségei összesen

	Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső
Bemutatás	1 310	2 295	3 720
Levél adminisztrálás	655	918	1 240
Összesen	1 965	3 213	4 960

39. táblázat Bírósági költségek az alternatív szankciórendszer esetén

	Összesen, új (e Ft)		
	alsó	közép	felső
Tényállás			
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	83	441	907
Köztisztasági szabs.(196. § (1) a), hajl. Bp	0	354	632
Tiltott prost. (172.§)	278	723	1 291
Összesen	361	1 518	2 831

40. táblázat Bírósági költségek - különbség

	Összesen, különbség (e Ft)		
	alsó	közép	felső
Tényállás			
Közl. sz. kisebb fokú (124.§)	6 018	6 801	7 475
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	0	712	602
Tiltott prost. (172.§)	3 830	4 470	4 713
Összesen	9 848	11 983	12 790

41. táblázat Elővezetési költségek - különbség

				Elővezetés költségei			Különbség		
	új/eredeti arány			Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	2%	8%	14%	120	6 204	27 985	6 555	70 607	166 895
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	17%	36%	56%	13	325	1 274	65	569	996
Tiltott prost. (172.§)	15%	32%	50%	65	1 625	6 360	374	3 423	6 448
Összesen				197	8 155	35 619	6 994	74 599	174 339

42. táblázat Üzemanyagköltségek - különbség

				Üzemanyag költségek			Különbség		
				Összesen (e Ft)			Összesen (e Ft)		
				alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
	új/eredeti arány								
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	2%	8%	14%	30	1 482	6 747	1 240	16 239	40 239
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	21%	39%	56%	3	80	307	12	126	240
Tiltott prost. (172.§)	15%	32%	50%	12	375	1 533	71	790	1 555
Összesen							1 322	17 155	42 034

43. táblázat A közérdekű munka költsége - különbség

	Új			Különbség		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	206	926	1 646	10 329	9 609	8 889
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a), hajl. Bp	0	492	984	0	381	762
Tiltott prost. (172.§)	1 970	4 310	6 650	9 113	6 773	4 433
Összesen	2 176	5 728	9 279	19 443	16 763	14 084

44. táblázat Az elzárás költsége - különbség

	Új			Különbség		
	alsó	közép	felső	alsó	közép	felső
Közl. sz. kisebb fokú (224.§)	841	3 785	6 730	46 021	43 077	40 133
Köztisztasági szabs. (196. § (1) a)	0	2 011	4 021	0	1 572	3 144
Tiltott prost. (172.§)	8 056	17 623	27 189	46 699	37 132	27 566
Összesen	8 897	23 419	37 940	92 721	81 782	70 843

6 HIVATKOZÁSJEGYZÉK

- Albanian Government Action Plan. 2007. "Estimating the cost of establishing a probation service in Albania."
- Aos, Steve, Polly Phipps, Robert Barnoski, and Roxanne Lieb. 2001. "The Comparative Costs and Benefits of Programs To Reduce Crime. Version 4.0." <http://eric.ed.gov/?id=ED453340>.
- Bachar, Karen, Michael Shively, Sarah Kuck Jalbert, Ryan Kling, William Rhodes, Peter Finn, Chris Flygare, et al. 2008. "Final Report on the Evaluation of the First Offender Prostitution Program." http://www.demandforum.net/wp-content/uploads/2012/06/fopp.evaluation.full_report.pdf.
- Binder, Stephen R. 2002. *The Homeless Court Program: Taking the Court to the Streets*. Washington, DC: American Bar Association, Commission on Homelessness & Poverty.
- Blaine, Heidi, Megan Entwistle, Mark Nystrom, and Aaron B. Weaver. 2010. "The Costs Associated with Prosecuting Crime in Oregon." Master of Public Administration Capstone Team.
- Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet. 2014. "A Fogvatartás ára." http://www.budapestinstitute.eu/uploads/helsinki_141218_Long_FINAL.pdf.
- Cid, J. 2005. "Suspended Sentences in Spain: Decarceration and Recidivism." *Probation Journal* 52 (2): 169–79. doi:10.1177/0264550505052686.
- Feeney, Floyd. 1998. *German and American Prosecutions: An Approach to Statistical Comparison*. US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics. <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/gap.pdf>.
- Felini, Marta, Raquel Qualls-Hampton, Elyse Ryan, Erin Kader, Lieutenant Michael Coleman, Sergeant Louis Felini, Joseph Costa, and Breazeale, Renee'. 2012. "Prostitute Diversion Initiative. Annual Report: 2010-2011."
- Hack, Péter. 2012. "Az új Btk. Büntetőpolitikai Célkitűzései, és Azok ésszerűsége." *Kriminológiai Közlemények* Kontroll és jogkövetés (71): 48–67.
- Howell, Babe. 2009. "Broken Lives from Broken Windows: The Hidden Costs of Aggressive Order-Maintenance Policing." *New York University Review of Law & Social Change* 33: 271.
- Jacobs, Pauline, and Petra Van Kampen. 2014. "Dutch 'ZSM Settlements' in the Face of Procedural Justice: The Sooner the Better?" *Utrecht Law Review* 10 (4): 73–85.
- Mándi, Veronika. 2013. "Alkotmányossági Aggályok a Szabálysértési Őrizetbe Vétel Gyakorlata Kapcsán." *Büntetőjogi Szemle* 2013 (1-2.): 42–47.
- Ministry of Justice. 2014. "Penalty Notices for Disorder (PNDs)."
- Nagy, Marianna. 2012. "Quo Vadis Domine? Elmélkedések a Szabálysértések Helyéről a 2012. évi Szabálysértési Törvény Kapcsán." *Jogtudományi Közöny* LXVII (5): 217–26.
- Police Reform Organizing Project. 2012. "Over A Million Dollars A Day: The Daily Waste of the NYPD's Misdemeanor Arrest Practices." <http://www.policereformorganizingproject.org/wp-content/uploads/2012/09/Over-1-Million-Per-Day.pdf>.

SCM Network. 2005. "International Standard Cost Model Manual."

Staff, L. I. I. 2011. "Rule 58. Petty Offenses and Other Misdemeanors." *LII / Legal Information Institute*. November 30. https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp/rule_58.

Waltman, Max. 2011. "Prohibiting Sex Purchasing and Ending Trafficking: The Swedish Prostitution Law." *Mich. J. Int'l L.* 33: 133.